




Konkurences padome

# GADA PĀRSKATS 2021



# SATURS

- 
- 4** Priekšsēdētāja uzruna
  - 6** Konkurences padome. Iestādes pase
  - 7** Konkurences padomes komanda
  - 8** 2021. gads skaitļos
  - 9** COVID-19
  - 10** Aizliegtas vienošanās
  - 11** Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana
  - 12** Uzņēmumu apvienošanās
  - 13** Negodīgas tirdzniecības prakses uzraudzība
  - 14** Publisku personu darbības ietekme uz konkurenci
  - 15** Tirgu uzraudzība
  - 16** Tiesvedības par Konkurences padomes lēmumiem
  - 17** Izmaiņas regulējumā
  - 18** Komunikācija un sadarbība
  - 21** Konkurences padomes pārvaldība
  - 22** Konkurences padomes darbības rezultātīvie rādītāji
  - 23** Konkurences padomei piešķirtais finansējums un tā izlietojums
  - 24** Konkurences padomes prioritārie uzdevumi 2022. gadā

# PRIEKŠSĒDĒTĀJA UZRUNA

## UZLABOJUMI IESTĀDES PĀRVALDĪBĀ NES DARBA AUGĻUS ŠODIEN UN NESĪS ARĪ NĀKOTNĒ



Ir aizritējis mans pirmais pilnais darba gads Konkurences padomē. Kāds šis gads ir bijis Konkurences padomes saimei un vienlaikus konkurences videi, Latvijas tautsaimniecībai kopumā?

2021. gadā, tāpat kā gadu iepriekš, joprojām bijām spiesti dzīvot saskaņā ar COVID-19. Lai arī pandēmija izjauc līdz šim zināmās dzīves līdzsvaru un dažkārt pat šķīta, ka vietām un reizēm dzīve ir atstāta uz pauzes, tomēr pandēmija mūs arī skoloja – mācīja kļūt inovatīvākiem, digitāli attīstītākiem un savos darbos efektīvākiem. Tādējādi gads aizritējis ātri, dinamiski un ar vērienu. Pērn mēs ne tikai pievērsām pastiprinātu uzmanību valsts noteiktajiem pasākumiem COVID-19 izplatības ierobežošanai un izstrādātajiem atbalsta mehānismiem uzņēmējiem, lai tie būtu vienlīdzīgi visiem tirgus dalībniekiem, bet arī analizējām sevi un savus iekšējos iestādes darbības procesus, lai,

neskatoties uz attālināto darbu, digitālajām sapulcēm un pulcēšanās ierobežojumiem, mēs spētu efektīvi komunicēt ar uzņēmējiem, tāpat kvalitatīvi veikt izmeklēšanas un paredzētajos termiņos noslēgt iesāktās pārkāpuma lietas. Piemēram, preventīvas procedūras jeb uzņēmumu izglītošana un brīdināšana tika organizēta attālināti, tika ieviesta audio sarunu protokolu sagatavošana, kas ļāva saīsināt iestādes uzturēšanās laiku uzņēmumos, veicot nepieciešamo apmeklējumu jeb inspekciju, tāpat izpētē esošās lietas tika digitalizētas un lietas dalībnieki ar lietas materiāliem un iestādes rīcībā esošajiem pierādījumiem tika aicināti iepazīties attālināti, izmantojot kriptētas hipersaites.

Taču šie nav vienīgie uzlabojumu iestādes pārvaldībā, kas nesuši darba augļus šodien un nesīs arī nākotnē – 2021. gadā iestādē tika izstrādāta jauna cilvēkresursu vadības politika, organizēti komandas stiprināšanas un profesionālas izaugsmes pasākumi, pilnveidota darbinieku atlīdzības un motivācijas sistēma, uzsāktas aktivitātes iestādes IT kapacitātes stiprināšanai, kā arī gatavoti grozījumi normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu iestādi nākotnē ar nepieciešamajām neatkarības garantijām, resursiem un izpildes pilnvarām efektīvai konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanai un novēršanai, jo tikai spēcīga, neatkarīga iestāde un profesionāli darbinieki var radīt pievienoto vērtību Latvijas ekonomiskajai izaugsmei, ko no Konkurences padomes sagaida kā uzņēmēji, tā mūsu sadarbības partneri, politikas veidotāji un patērētāji.

Šī pievienotā vērtība Latvijas ekonomiskajai izaugsmei jeb sabiedrības ieguvums no Konkurences padomes darba ir viens no būtiskākajiem iestādes darbības rezultātiem, kas liecina, vai no mums ir jēga, vai mēs strādājam visas sabiedrības interesēs. 2021. gadā kopējo sabiedrības ieguvumu, kas veidojas no novērstajiem konkurences kropļojumiem, izglītojošajām aktivitātēm, uzņēmumu brīdinājumiem, kā arī uzraudzītajām lielo uzņēmumu apvienošanām, esam sasnieguši būtiski lielāku, nekā plānotam. Bijām uzlikuši sev latīņu – vidēji ik gadu sasniegt vismaz 24 miljonu eiro sabiedrības ieguvumu. Analizējot tikai pērnā gada darba rezultātus, sabiedrības ieguvums mērāms virs 52 miljoniem eiro. Ņemot vērā iestādes budžetu 2021. gadā, katrs iestādei piešķirtais eiro pērn radījis sabiedrības ieguvumu aptuveni 24,28 eiro apmērā. Tādējādi objektīvi varam novērtēt, ka pērn paveikti lieli darbi un sasniegti būtiski panākumi.

2021. gadā vislielāko ieguldījumu sabiedrības labā – 60 % no aprēķinātā sabiedrības ieguvuma jeb vairāk nekā 30 miljonus eiro – sniedza karteļu apkarošana. Iestāde 2021. gadā atklāja karteli būvniecības nozarē un meliorācijas nozarē. Taču mūsu mērķis nav primāri sodīt uzņēmumus, bet gan veicināt viņu izpratni par godīgu konkurenci un preventīvi novērst iespējamus pārkāpumus. Tāpēc 2021. gadā papildus pārkāpumu lēmumiem aktīvi piemērotas arī preventijas procedūras – kopā brīdinātas 24 juridiskās personas, tās izglītojot par aizliegtām vienošanām un cerot, ka nākotnē tās līdzīgus pārkāpumus nepieļaus.

Tāpat būtisku ieguvumu sabiedrībai sniedza iestādes atklātie konkurences kropļojumi, kas saistīti ar tirgus dalībnieku dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Konkurences padome 2021. gadā panāca izlīgumu ar Rīgas pilsētas pašvaldību un SIA "Getliņi EKO" tā saucamajā "Tīrīgas lietā", kur Rīga bija iecerējusi noslēgt atkritumu apsaimniekošanas tirgu konkurencei uz 20 gadiem. Tā rezultātā Rīga turpmāk apņēmas atkritumu apsaimniekošanu organizēt, respektējot godīgas konkurences principu. Otrs dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpums tika konstatēts

Jelgavas pilsētas pašvaldības rīcībā, kad tā nepamatoti un neatbilstoši normatīvajam regulējumam nodrošināja savai kapitālsabiedrībai SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi" tiesības darboties sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū, tādējādi noslēdzot tirgu konkurencei uz vairāk nekā septiņiem gadiem.

Zīmīgi, ka abi dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumi konstatēti tieši publisku personu – pašvaldību un to kapitālsabiedrību – darbībā. Taču šie nav vienīgie publisku personu konkurences kropļojumi, ko uzrauga iestāde. Kopš 2020. gada Konkurences padome vērtē arī konkurences neitralitātes pārkāpumus publisku personu darbībās, kad tās diskriminējušas privātos tirgus dalībniekus, piemēram, radot savām kapitālsabiedrībām kādas priekšrocības vai ar savu darbību izstumjot no tirgus privātos tirgus dalībniekus. 2021. gadā Konkurences padome saņēma vairāk nekā 110 dažādas sūdzības par publisku personu rīcību, jo īpaši par izvīzītiem konkurenci ierobežojošiem noteikumiem iepirkumos. Un vairākos gadījumos, izmantojot pārrunu procedūru, rasts ātrs un efektīvs problēmas risinājums.

Domājot par 2021. gada konkurences uzraudzības tendencēm, noteikti izceļama ir arī pastiprinātā lielo uzņēmumu vēlme apvienoties, ko, iespējams, var skaidrot ar uzņēmumu iecerēm mainīt savas biznesa stratēģijas un vēlmi īstenot biznesa plānus, kas bija apturēti COVID-19 krīzes sākotnējā stadijā. Konkurences padome 2021. gadā izvērtēšanai bija saņēmusi kopā trīs reizes vairāk apvienošanās ziņojumu, nekā 2020. gadā. Turklāt iestāde 2021. gadā ir radusi iespēju uzlabot savu efektivitāti, būtiski samazinot apvienošanas izskatīšanas tempu, vienu neproblemātisko apvienošanas izskatīt vidēji 22 dienās, kas ir par nedēļu ātrāk nekā 2020. gadā.

Par iestādes darba efektivitāti pērn liecina arī starptautisks, ārēju ekspertu novērtējums. 2021. gadā Konkurences padome septīto gadu pēc kārtas saglabājusi augsto trīs zvaigžņu novērtējumu starptautiskajā *Global Competition Review* reitingā. No vairāk nekā 140 konkurences iestādēm kvalitātes reitingā iekļuvušas vien 36 konkurences iestādes.

Paredzam, ka visi šie 2021. gada pūliņi un pasākumi kalpos kā veiksmīga augsne iestādes turpmākajai attīstībai un spējai pildīt tās misiju – aizsargāt un veicināt brīvu un vienlīdzīgu konkurenci starp tirgus dalībniekiem visās tautsaimniecības jomās, lai no tā labumu izjustu ikviens sabiedrības loceklis. ■



**JURIS GAIĶIS**

Konkurences padomes priekšsēdētājs

# KONKURENCES PADOME. IESTĀDES PASE

Godīgas konkurences apstākļos veidojas efektīvi strādājoši uzņēmumi, kas ir motivēti piedāvāt augstu kvalitāti, plašu izvēli, inovācijas, konkurētspējīgas cenas un citus ieguvumus, lai uzvarētu cīņā par patērētāju izvēli.

Latvijas Republikas Konkurences padome (turpmāk – KP) ir tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā. KP galvenais darbības virziens ir konkurences politikas īstenošana, kas iedalāma divos apakšvirzienos – konkurences aizsardzība un konkurences kultūras attīstība, kuru nodrošināšanā būtiska loma ir iestādes finanšu un cilvēku resursiem, kā arī sadarbībai starptautiskajā vidē. KP neatkarība, veicot izmeklēšanas un pieņemot lēmumus, ir iestādes pamata vērtība, kas ir arī nostiprināta Konkurences likumā.

KP uzdevumi un tiesības ir noteiktas Konkurences likumā, Reklāmas likumā, Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likumā, Eiropas Padomes regulā Nr. 1/2003 „Par konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 81. un 82. pantā”, Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumos Nr. 795 „Konkurences padomes nolikums” un citos normatīvajos aktos.

Konkurences padomes pamatvērtības ir tiesiskums, profesionalitāte, neatkarība un attīstība.

## Misija

KP misija konkurences politikas īstenošanā ir aizsargāt un veicināt brīvu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības jomās starp tirgus dalībniekiem, un novērst, ka publiskās personas – valsts un pašvaldības – nepamatoti iejaucas brīvā konkurencē.

## Mērķis

KP mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, veicinot konkurences attīstību visās tautsaimniecības jomās sabiedrības interesēs.

## Darbības uzdevumi

- ▶ **Aizliegtu vienošanos atklāšana un novēršana:** uzņēmumi neiesaistās kartēļos un neslēdz citas aizliegtas vienošanās.
- ▶ **Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas nepieļaušana:** lielle, tirgū dominējošie uzņēmumi savu tirgus varu neizmanto ļaunprātīgi.
- ▶ **Apvienošanās uzraudzība:** nenotiek tādas uzņēmumu apvienošanās, kas tirgū rada uzņēmumu koncentrāciju un kas var negatīvi ietekmēt patērētāju un sadarbības partneru intereses.
- ▶ **Publisku personu uzraudzība:** valsts un pašvaldību un to kapitālsabiedrību rīcība nediskriminē privātos tirgus spēlētājus.
- ▶ **Negodīgas tirdzniecības prakses uzraudzība:** tirgus dalībnieki visā lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes ķēdē neīsteno negodīgu tirdzniecības praksi, kā arī nepārtikas preču mazumtirgotāji ļaunprātīgi neizmanto savu iepirkumu varu pret piegādātājiem.
- ▶ **Likumu kontrole:** likumi, noteikumi un citi valsts vai pašvaldību lēmumi un rīcība neierobežo brīvas un godīgas konkurences attīstību.
- ▶ **Konkurences veicināšana:** konkurence tiek veicināta tirgos, t.sk. regulētajos, kur tā ir ierobežota vai nepastāv vispār.
- ▶ **Sabiedrības informēšana:** sabiedrība saņem plašu informāciju par konkurences ietekmi uz tirgu darbību un iedzīvotāju labklājību.

## Mūsu resursi



Valsts piešķirts finansējums

2 143 139 eiro



29 iestādes pastāvēšanas gados uzkrātā pieredze un zināšanas



54 zinoši un motivēti darbinieki

## Konkurences padomes 2020.-2022. gada darbības stratēģijas prioritātie virzieni

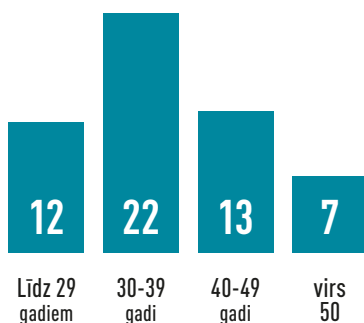
- ▶ efektīvāka konkurences aizsardzība;
- ▶ profesionāli, iesaistīti, uz attīstību un sadarbību vērsti darbinieki;
- ▶ aptverošāka sabiedrības izglītošana un konkurences veicināšana.

# KONKURENCES PADOMES KOMANDA

KP sastāv no lēmējinstiitūcijas – padomes – un Izpildinstiitūcijas. 2021. gada nogalē iestādē strādāja 54 darbinieki, no kuriem 47 bija ierēdņa, bet septiņi – darbinieka statusā.

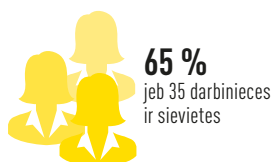
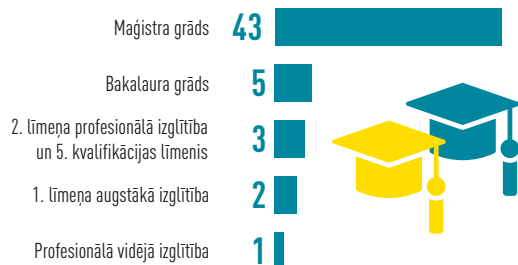
2021. gadā KP personāla mainība sasniedza 10 %. Valsts civildienesta attiecības un darba tiesiskās attiecības pārtrauca 5 personas, kamēr 11 – uzsāka. 2021. gada 31. decembrī iestādē strādāja 54 nodarbinātie.

## Darbinieku vecums



Vidējais Konkurences padomes darbinieku vecums ir 37 gadi.

## Izglītība



## 3 konkurences tiesību profesionāļu padome

Izvērtē Izpildinstiitūcijas sagatavotos dokumentus lietu izpētē un tirgu uzraudzībā un pieņem iestādes gala lēmumus. Padome darbojas līdzīgi kā pirmās instances tiesa. Padomē ietilpst divi locekļi un priekšsēdētājs, kurš vada iestādes darbu.

## 1 Izpildinstiitūcijas vadītājs

Nodrošina vienotu Izpildinstiitūcijas darbības organizēšanu, plānošanu un vadīšanu, sniedz juridisko un konceptuālo atbalstu Izpildinstiitūcijas darbiniekiem izmeklēšanas un tiesvedības procesos.

## 28 izmeklētāji

Veic pārkāpumu izpēti, pēta norises tirgos, vērtējot konkurences kropļojumu normatīvajos aktos un publisko personu darbībās, preventīvi izglīto un konsultē dažādas mērķa grupas, t.sk. vadot lekcijas un seminārus.

## 6 juristi

Sagatavo juridisko pamatojumu padomes lēmumiem, pārstāv iestādi tiesās, gatavo normatīvo aktu projektus, kā arī vērtē, vai citu iestāžu sagatavotie dokumenti nekropļo konkurenci, un iesaka risinājumus.

## 6 ekonomisti

Sagatavo ekonomisko pamatojumu padomes lēmumiem un pētījumiem, meklē un attīsta jaunas ekonometriskās analīzes metodes.

## 10 atbalsta funkciju veicēji

Veido komunikāciju ar sabiedrību un koordinē starptautisko sadarbību, nodrošina budžeta pārvaldību, personāla vadību un dokumentu pārvaldību, IT lietotāju atbalstu Izpildinstiitūcijas struktūrvienībām, kā arī iekšējo veikto auditu ieteikumu ieviešanu. Piedalās iestādes darbības plānošanas procesos, organizē iestādes darbības saimniecisko nodrošinājumu un citus pasākumus. Tāpat iestādē ir viens jaunizveidots amats – IT projektu vadītājs, kurš attīsta iestādes datu apstrādes un analīzes procesu un stiprina izmeklēšanas spējas, ieviešot informācijas tehnoloģiju attīstības projektus.

# 2021. GADS SKAITĻOS

<b>Aizliegtas vienošanās</b>	<b>2</b>
Konstatēts pārkāpums	2
<b>Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana</b>	<b>4</b>
Konstatēts pārkāpums	1
Grozīta rakstveida apņemšanās	1
Izlīgums, uzņemoties tiesisko pienākumu un naudas soda samaksu	1
Lietas izpēte izbeigta	1
<b>Uzņēmumu apvienošanās un vienošanās</b>	<b>22</b>
Apvienošanās atļauta	21
Apvienošanās atļauta ar saistošajiem noteikumiem	1
<b>Kopējais lēmumu skaits</b>	<b>28</b>

## Nozīmīgi skaitļi

### Pārkāpumu statistika:

- ▶ 17 810 120 eiro uzņēmumiem piemērotie naudas sodi
- ▶ 4 238 894,28 eiro valsts budžetā ieskaitīti naudas sodi
- ▶ 13 sodīti uzņēmumi
- ▶ 7 inspekcijas 20 uzņēmumos
- ▶ 6 noslēgtas tiesvedības, 5 gadījumos atstājot spēkā iestādes lēmumus

### Prevencija un “Konsultē vispirms”

- ▶ 9 brīdinājumi 24 personām par iespējamu darbību saskaņošanu
- ▶ 4 gadījumos izmantota pārrunu procedūra konkurences neitralitātes pārkāpuma novēršanai
- ▶ 1 preventijas pasākums 1 juridiskai personai par iespējamu darbības neatbilstību NMPAL

## 52 miljoni eiro 2021. gadā

Sabiedrības ieguvums no KP darbības, novēršot konkurences kropļojumus, veicot uzraudzību tirgos un rosinot izmaiņas konkurences veicināšanai tajos, kā arī uzraugot lielo uzņēmumu apvienošanās darījumu īstenošanu. Ņemot vērā iestādes budžetu 2021. gadā, katrs iestādei piešķirtais eiro pērn radījis sabiedrības ieguvumu aptuveni 24,28 eiro apmērā.

## Iesniegumi un atzinumi

- ▶ 338 saņemti iesniegumi par konkurences tiesību jautājumiem, t.sk.
  - ▶ 194 saņemti iesniegumi saistībā ar publisku personu jautājumiem
- ▶ 261 sniegti atzinumi par konkurences tiesību piemērošanu, t.sk.
  - ▶ 95 atzinumi par publisku personu līdzdalību kapitālsabiedrībā (Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. pants)
  - ▶ 131 atzinumi par citām publisku personu darbībām
- ▶ 42 atzinumi par nozaru normatīvā regulējuma priekšlikumiem, t.sk.
  - ▶ 24 % gadījumos ņemts vērā KP viedoklis
- ▶ 1 pozitīvs atzinums par iespēju atjaunot uzticamību

## Konsultācijas, vadlīnijas un tirgu izpēte

- ▶ 88 pirmsapvienošanās konsultācijas
- ▶ 10 tirgos noslēgta uzraudzība
- ▶ 2 pašnovērtējuma rīki konkurences vides uzlabošanai
- ▶ 3 vadlīnijas konkurences vides uzlabošanai



Konkurences padome septīto gadu pēc kārtas *Global Competition Review Rating Enforcement* rreitingā ierindota starp pasaules labākajām konkurences iestādēm.

1 eiro 



24 eiro





# COVID-19

2021. gadā COVID-19 augstās izplatības dēļ KP pārsvarā darba norisi visos tās darbības virzienos nodrošināja attālināti. Lielākā daļa ne vien izglītošanas pasākumu un starptautiskās aktivitātes, bet arī izmeklēšanas darbības – informācijas un paskaidrojumu iegūšana, tikšanās un citas procesuālās darbības, kā arī iepazīstināšana ar lietas materiāliem, mutvārdu uzklaušanās – tika organizētas attālināti un tiešsaistes režīmā, tajā skaitā tika noturētas pilnībā attālinātas Padomes sēdes.

## Solis pretim digitalizācijai

COVID-19 ierobežojumi radīja izaicinājumus nodrošināt izmeklēšanas darbības un lietu izpēti Konkurences likumā paredzētajos termiņos, tādēļ KP bija būtiski atrast efektīvākos risinājumus, kā modificēt un pielāgot atsevišķas darbības un procesus, kuri pirms pandēmijas tika īstenoti tikai klātienē. Piemēram, **inspekcijas** jeb nepieteikti apmeklējumi uzņēmumos, **tirgus dalībnieku iepazīstināšana ar pārkāpumu lietas materiāliem, prevencijas procedūras** jeb brīdināšana un izglītošana par dažādiem konkurences tiesību jautājumiem. Tādējādi iestādē tika ieviesta audio sarunu protokolu sagatavošana, kas procesuālo darbību laikā ļāva paskaidrojumus fiksēt un iegūt digitālā veidā, būtiski saīsinot šīm procesuālajām darbībām līdz šim parasti veltīto laiku klātienē inspekcijās. Tāpat attālināti tika nodrošināta arī tirgus dalībnieku iepazīstināšana ar lietas materiāliem, kas tiek veikta lietas noslēgumā pēc visu pierādījumu savākšanas, katram dalībniekam piešķirot kriptētu hipersaiti, ar kuru piekļūt lietas materiāliem.

2021. gadā tika uzsākts darbs arī pie pilnībā **digitālas konkurences e-lietas izveides un ieviešanas**, apzinot tehniskos risinājumus un citu institūciju, kuras šos procesus ir jau uzsākušas, pieredzi. Plānots, ka šāds rīks ļaus atteikties no "papīra lietas" un nodrošinās pilnīgi visas lietas elektronisku veidā, t.sk. iespēju lietas dalībniekiem attālināti piekļūt lietas materiāliem un veikt lietas iesniegšanu tiesā digitālā veidā.

## Valsts ieviesto pasākumu ietekme uz konkurenci

Krīze, kuru radīja COVID-19 izplatība kā pasaulē, tā Latvijā, turpināja ietekmēt uzņēmējdarbības vidi Latvijā. KP valsts kopējo mērķu sasniegšanai atbalstīja nepieciešamību ieviest stingrus pasākumus, kas ierobežotu COVID-19 vīrusa izplatību, taču vienlaikus aktīvi aicināja Ministru kabinetu, lemjot par ierobežojumiem, ieviest tādus noteikumus, kas būtu samērīgi un vienlīdzīgi pret visiem tirgus dalībniekiem un neveicinātu ekonomikas lejupslīdi, radot negatīvas sekas uz konkurenci ilgtermiņā.

2021. gadā KP izvērtēja Latvijas Kosmētiķu un kosmetologu asociācijas un Latvijas Skaistumkopšanas Speciālistu asociācijas iesniegumu par **ārkārtējās situācijas laikā aizliegtajiem skaistumkopšanas pakalpojumiem**. KP secināja, ka COVID-19 laikā noteiktie ierobežojumi, kas izrietēja no Ministru kabineta rīkojuma Nr. 655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu", radīja nevienlīdzīgus konkurences apstākļus privātiem kosmētiķiem un skaistumkopšanas speciālistiem kosmetoloģijā. 2021. gada pavasarī ārkārtējās situācijas laikā tika aizliegta daļa, pamatā privātu pakalpojumu sniedzēju sniegtie skaistumkopšanas pakalpojumi, taču tika atļauti ārstniecības personu – kosmētiķu, kosmetologu – sniegtie pakalpojumi, ja tie ir pamatoti ar medicīniskām indikācijām, kas sniegti pamatā publisko personu ārstniecības iestādē.

Nemot vērā, ka gan ārstniecības iestādēs, gan skaistumkopšanas



## Izpildinstitūcijas vadītājs Māris Spička:

"Tāpat kā privātajā sektorā un uzņēmējdarbības vidē arī Konkurences padomē COVID-19 pandēmijas radītie ierobežojumi ir likuši daudz ātrāk pārorientēt iestādes darbu atbilstīgi digitālā laikmeta iespējām un izaicinājumiem. Tas

iezīmēja ne vien iestādes pāreju uz attālinātu procesu ieviešanu vai to pielāgošanu pastāvošajiem ierobežojumiem, kas gan veicina iestādes darba efektivitāti, gan sniedz arī papildu ērtības procesa dalībniekiem, bet arī mērķtiecīgas izpētes jaunus tirgus, tostarp, vērtējot interneta platformu ietekmi uz konkurences apstākļiem vai nepārdomātas regulatīvās barjeras uzņēmējiem."

salonos bija iespējams nodrošināt vienādas prasības pakalpojumu sniegšanā kontekstā ar epidemioloģisko situāciju, kā arī abās pakalpojumu sniegšanas vietās strādā speciālisti ar atbilstošu kvalifikāciju, KP ieskatā, normatīvais regulējums, izslēdzot daļu pakalpojumu sniedzēju no tirgus, radīja nevienlīdzīgu, konkurenci kropļojošu un diskriminējošu situāciju.

Lai samazinātu ekonomikas lejupslīdes riskus **mazumtirdzniecības un ar to saistītajā tirdzniecības telpu nomas nozarē**, kā arī lai nodrošinātu iedzīvotājiem iespēju iegādāties tiem nepieciešamās preces klātienē tirdzniecības vietās, KP aicināja Ministru kabinetu neieviest ierobežojumus, kas atļautu tirgot tikai noteiktu grupu preces, iedalītu tirdzniecības vietas primārājās un sekundārājās tirdzniecības vietās vai grupētu tās pēc platības, atrašanās vietas tirdzniecības centrā vai ārpus tā, kā arī citiem šāda veida kritērijiem. KP vērsa uzmanību, ka normatīvajam regulējumam jābūt vienlīdzīgam pret visiem tirgus dalībniekiem, kas ir būtisks faktors veselīgas konkurences attīstībai.

## Padziļinātas tirgu izpētes

Papildus ar normatīvo regulējumu saistītiem ierobežojumiem KP **izvērtēja banku klientu mobilitāti COVID-19 pandēmijas laikā**, vērtējot, vai minētā situācija ir ietekmējusi privātpersonu iespējas vai nepieciešamību mainīt pakalpojumu sniedzēju. Iestāde secināja, ka COVID-19 pandēmijas apstākļos nav palielinājušies šķēršļi banku klientu mobilitātei. 2021. gadā tika veikta arī aptauja, kurā tika **vērtēta pārtikas un nepārtikas preču pasūtīšanas un piegādes interneta platformu – "Wolt" un "Bolt Food" – tirgus varas un nozīmes pieauguma korelācija ar šo platformu sadarbības noteikumu izmaiņām ar restorāniem, mazumtirgotājiem u.c. sadarbības partneriem**, kas bija īpaši būtiska COVID-19 laikā, kad daudzi pakalpojumu sniedzēja nespēja nodrošināt savu darbību klātienē. KP noskaidroja, ka puse no aptaujātajiem uzņēmumiem ir saskārušies ar nevienlīdzīgu attieksmi no platformu puses, tāpēc aicināja interneta platformas veikt uzņēmējiem izvirzīto nosacījumu, kas var ietekmēt konkurenci, nopietnu novērtējumu. ■

# AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS

KP joprojām viena no galvenajām prioritātēm ir atklāt un novērst smagākos konkurences tiesību pārkāpumus. Tādējādi, lai nodrošinātu būtisku konkurences pārkāpumu un tirgus kropļojumu atklāšanu, 2021. gadā ir pabeigtas vairākas būtiskas **pārkāpuma izpētes lietas** – atklāta uzņēmumu aizliegta vienošanās atkārtoti meliorācijas nozarē, kā arī sodīti Latvijas lielākie būvniecības uzņēmumi tā sauktie "Būvnieku karteļa" dalībnieki, kas zīmīgs ar iestādes vēsturē lielāko piemērota naudas sodu.

Tāpat šajā periodā, balstoties uz iestādes prioritizācijas stratēģiju un valsts pārvaldē iedzīvināto "Konsultē vispirms" principu, aktīvi piemērota alternatīvā pārkāpuma atklāšanas procedūra, kuras laikā **brīdinātas un vienlaicīgi izglītotas** konkurences tiesību jautājumos 24 juridiskas personas, kā arī īstenotas 7 procesuālās darbības jeb **nepieteiktas inspekcijas** kopā 20 uzņēmumos, lai gūtu pierādījumus iespējamiem Konkurences likuma pārkāpumiem.

## Būvnieku kartelis

KP konstatēja **desmit būvniecības uzņēmumu ilggadēju aizliegto vienošanos** par dalības nosacījumiem publiskajos un privātajos iepirkumos Latvijā.

Pārkāpums tika konstatēts SIA "SKONTO BŪVE", SIA "LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS", SIA "VELVE", SIA "ARČERS", SIA "RERE BŪVE", SIA "RE & RE", SIA "RBSSKALS Būvradība", SIA "ABORA", AS "LNK Industries" un SIA "MERKS" darbības, kopā piemērojot naudas sodu 16 652 027 eiro apmērā.

Minēto uzņēmumu pārstāvji vairāku gadu garumā veica būvniecības iepirkumu sadali visā Latvijā teritorijā. KP izpētes laikā identifikēja vismaz 70 no teju 90 pārrunātajiem iepirkumiem, no kuriem lielākā daļa tika noslēgti ar rezultātu par kopējo līgumsummu 686 989 991 eiro apmērā. Vairāk nekā puse iepirkumu bija tapuši ar ES līdzfinansējumu un lielākā daļa iepirkumu ir bijuši par summām, kas mērāmas vairākos miljonos eiro.

Kopumā konkurence tika kropļota iepirkumos, kas bija saistīti ar izglītības iestāžu, tirdzniecības centru, ārstniecības iestāžu, sporta laukumu un centru, stadionu, tiesībsargājošo iestāžu, radioaktīvo atkritumu tvertņu un glabātavu, dažādu infrastruktūras objektu būvniecību, pārbūvi un rekonstrukciju, tāpat tehnisko projektu un būvprojektu izstrādi, autoruzraudzību, projektēšanu un paplašināšanu u.tml.

## Kartelists atjauno zaudēto uzticamību

Uzņēmumiem, kuriem KP par dalību kartelī ir konstatējusi pārkāpumu, ir gadu ilgs liegums piedalīties publiskajos iepirkumos.

Ar vienu no "Būvnieku lietas" dalībniekiem SIA "VELVE" lietas izpētes laikā tika panākts izlīgums par tiesiskā strīda izbeigšanu, uzņēmumam piekrītot konstatētajiem faktiem un apņemoties nepārsūdzēt KP gala lēmumu.

Tāpat vēlāk, vērtējot SIA "VELVE" veiktos tehniskos, organizatoriskos un personālvadības pasākumus, KP sniedza pozitīvu atzinumu **pasūtītāja "uzticamības atjaunošanai"**, tādējādi saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 43. pantu un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 49. pantu pasūtītāji **varēs lemt par uzņēmuma dalību publiskajos iepirkumos**, neskatoties uz karteļa dalībniekam paredzēto aizliegumu vienu gadu piedalīties publiskajos iepirkumos.

## Kartelis meliorācijas nozarē

KP 2021. gadā, veicot meliorācijas nozares iepirkumu pārbaudi, atklāja aizdomīgas pretendentu piedāvājumu sakrītības Zemkopības ministrijas kapitālsabiedrības SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" organizētajos iepirkumos laika periodā no 2016. līdz 2019. gadam, kas īstenoti Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstībai programmas ietvaros 2014.–2020. gadam.

Vērtējot iepirkumus un veicot inspekcijas sešos uzņēmumos, KP guva pierādījumus, ka **meliorācijas pakalpojumu sniedzēji** – SIA "Valkas meliorācija" un SIA "Aglomeliorators" – **ir aizliegti vienojušies par dalības noteikumiem trīs iepirkumu procedūrās**. Piegādātāji savstarpēji apmainījās ar attiecīgajā iepirkumā iesniedzamajiem dokumentiem, tostarp finanšu tāmēm, imitējot konkurenci. Par konstatētajiem pārkāpumiem KP piemēroja SIA "Valkas meliorators" naudas sodu 208 837,15 eiro apmērā un SIA "Aglomeliorators" – 13 132,45 eiro apmērā.

## Prevencija – izglītot, ne sodīt

2021. gadā **deviņos iespējamu aizliegto vienošanos izpausmju gadījumos KP izteica brīdinājumus kopumā 24 personām**, kas ir trīs reizes vairāk nekā 2020. gadā.

2021. gadā brīdinātie uzņēmumi pārstāv tādas darbības jomas kā dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība, celtniecības un remonta darbi, celtniecības tehnikas un iekārtu noma, pārtikas tirdzniecība, ēdināšanas pakalpojumi, autobusu noma, elektroinstalācijas ierīkošana, darbības ar nekustamo īpašumu, t.sk. sava vai nomāta īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana.

Visos šajos gadījumos KP saskatīja aizdomas par saskaņotiem pretendentu piedāvājumiem publiskajos iepirkumos, piemēram, vienā gadījumā, tika konstatēts, ka abi pretendenti piesaistījuši vienu un to pašu apakšuzņēmēju, kā rezultātā iesniegti identiski projekta veidola uzmetumi ar gandrīz identiskām izmaksām, citā gadījumā piedāvājuma sagatavošanā piesaistīts konsultants, kas diviem pretendentiem sagatavojis un iesniedzis piedāvājumus, kas saturēja līdzības. Pozitīvi novērtējams, ka visos šajos gadījumos, kad KP brīdinājis uzņēmumus par iespējamiem konkurences tiesību pārkāpumiem, pirmšķietamās pārkāpuma pazīmes saskatījuši un par to informējuši paši pasūtītāji. ■



## Aizliegto vienošanos departamenta direktore Ieva Šmite:

"2021. gada februārī Aizliegto vienošanos departaments svinēja astoņu gadu pastāvēšanas gadadienu. Iestādes darbs cīņa pret kartelēm jeb konkurentu aizliegtām vienošanām ir bijis jēgpilns, no kā ieguvusi visa sabiedrība - kopā konstatēti 56 karteļu pārkāpumi, kopā sodot vairāk nekā 260 uzņēmumus un piemērojot tiem naudas sodus vairāk nekā 42 miljonu eiro apmērā. Taču mūsu prioritāte vienmēr bijusi nevis sodīšana, bet uzņēmēju izglītošana un uzvedības maiņa, iedzīvinot godīgas konkurences principus. Tādējādi papildus sodošajiem lēmumiem mazākos pārkāpumos tiek īstenotas preventīvas procedūras jeb uzņēmēji tiek brīdināti pēc "Konsultē vispirms" principa. Līdz šim esam brīdinājuši vairāk nekā 150 uzņēmumus, un, protams, lai attīstītu godīgas konkurences kultūru, esam tos aktīvi izglītojuši neskaitāmos semināros, vebināros un konsultācijās."

# DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA LAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA

2021. gadā KP pieņēma četrus lēmumus attiecībā uz tirgus dalībnieku dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Divos gadījumos pašvaldības tieši darbojās tirgū un to **rīcībā tika konstatēta dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana**. Vienā no šiem gadījumiem, lai izbeigtu tiesisko strīdu, tika **noslēgts izlīgums**.

Tāpat 2021. gadā KP pieņēma lēmumu atbilstīgi notikušajām izmaiņām tirgū aktualizēt AS "Latvenergo" 2009. gadā uzliktos tiesiskos pienākumus, kas tika piemēroti, lai novērstu uzņēmuma radītos konkurences ierobežojumus siltumenerģijas vairumtirdzniecības tirgū Rīgā. Savukārt citā lietā tika pieņemts lēmums par lietas izbeigšanu un pārskatīšanas nekonstatēšanu.

## Rīgas pašvaldība izlīgst

2021. gadā **Rīgas pilsētas pašvaldība un SIA "Getliņi EKO" noslēdza ar KP izlīgumu** strīdā par nodarīto konkurences kropļojumu – iecerēto Rīgas atkritumu apsaimniekošanas tirgus monopolizāciju uz 20 gadiem.

Rīgā tiek saražots būtisks atkritumu apjoms – teju 50 % no kopējā Latvijā radītā atkritumu apjoma. Līdz 2019. gadam, kad Rīgas pilsētas pašvaldība, SIA "Getliņi EKO" un privātais partneris AS "Tīrīga" noslēdza koncesijas līgumu par jaunas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu Rīgā, šo sadzīves atkritumu savākšanu un pārveidāšanu nodrošināja četri savā starpā konkurējoši uzņēmumi. Savukārt jaunā atkritumu apsaimniekošanas sistēma paredzēja, ka turpmāk sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgū darbosies tikai viens uzņēmums – AS "Tīrīga", tādējādi pilnībā izslēdzot konkurenci tirgū uz 20 gadiem. Papildus tam līdz ar koncesijas līguma noslēgšanu būtiski tiek ietekmēta konkurence arī saistītājā – atkritumu pārstrādes tirgū, jo koncesijas līguma rezultātā tikai viens sadzīves atkritumu apsaimniekotājs iegūtu visus Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā savāktos sadzīves atkritumus, ko pēc šķirošanas var realizēt kā otrreizējo izejvielu pārstrādātājiem.

KP 2019. gadā pret Rīgas pilsētas pašvaldību un SIA "Getliņi EKO" ierosināja pārskatīšanas lietu par iespējamu Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Lai novērstu radītā konkurences kropļojuma negatīvās sekas uz iedzīvotājiem – atkritumu radītājiem – KP jau 2019. gadā pieņēma lēmumu par pagaidu noregulējumu, kas uzlika pienākumu nekavējoties apturēt koncesijas līguma izpildi un saglabāt konkurenci tirgū.

Ņemot vērā KP lietā veikto novērtējumu un to, ka Rīgas pilsētas pašvaldība bija ieinteresēta novērst koncesijas procedūras radītās sekas, kas izpaudās kā konkrētā tirgus konkurences struktūras maiņa un monopolstāvokļa izveidošana kopā ar izvēlēto partneri AS "Tīrīga", lietā iesaistītas puses **vienojās izbeigt strīdu, noslēdzot izlīgumu**, kas sevi ietver pienākumu nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu godīgas konkurences apstākļos, neradot monopolu tirgū, kā arī veikt padziļinātu novērtējumu, lai nodrošinātu konkurenci veicinošu pakalpojuma sniegšanas modeļa ieviešanu Rīgā un naudas soda samaksu kopumā 885 000 eiro apmērā.

## Soda Jelgavas pašvaldību

2021. gadā KP pieņēma vēl vienu lēmumu attiecībā uz **dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu atkritumu apsaimniekošanas nozarē** – tika **sodīta Jelgavas pilsētas pašvaldība**, kas nepamatoti



### Anālītiskā departamenta direktore Rūta Šutko:

"Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana nodara būtisku kaitējumu tautsaimniecībai, jo šādi pārkāpumi pēc savas dabas uzreiz skar visu konkrēto tirgu. Tie ilgstoši kaitē patērētājiem ar augstākām cenām un zemāku kvalitāti. Vēl ļaunāk – tie bloķē

darbību konkurentiem, kuru uzdevums normālos konkurences apstākļos ir nodrošināt patērētājiem iespēju izvēlēties alternatīvu piedāvājumu, attiecīgi iedarbinot tirgū konkurences spiediena sviras un vienlaicīgi uzlabojot gan investīciju vidi uzņēmējdarbībai, gan attīstot inovācijas. Konkurences padome 2021. gadā noslēdza izpēti divās nozīmīgās lietās atkritumu apsaimniekošanas jomā. Abos gadījumos tirgus konkurences struktūra tika atjaunota un nosargāta. Abas izpēti arī parādīja, ka dominējošo stāvokli ļaunprātīgi var izmantot ne tikai privāti tirgus dalībnieki, bet arī pašvaldības, ja tās iesaistās pakalpojumu sniegšanā tirgū un veic komercdarbību. Publiskas personas statuss šādos apstākļos nepasargā no Konkurences likuma iedarbības un smagu pārkāpumu izdarīšanas, par ko paredzēti bargi naudas sodi."

un neatbilstoši normatīvajam regulējumam nodrošināja savai kapitālsabiedrībai SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi" ilggadējas tiesības darboties sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgū Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Jelgavas pilsētas pašvaldība no 2004. gada nodrošina atkritumu apsaimniekošanu, piemērojot *in-house* procedūru. Taču pašvaldībai, pakalpojuma sniegšanu uzticot *in-house* uzņēmumam, ir jāsteno pilnīga kontrole pār kapitālsabiedrību, neiesaistot privāto kapitālu. Tikmēr pašvaldības uzņēmumā SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi", kuram nodota sadzīves atkritumu savākšana un pārveidāšana, daļa pamatkapitāla pieder privātam tirgus dalībniekam SIA "KULK". Tādējādi nepastāvēja visi normatīvajā regulējumā noteiktie kritēriji, kas pieļautu *in-house* izņēmuma piemērošanu.

2006. gadā tika grozīts Atkritumu apsaimniekošanas likums, kas noteica, ka pašvaldība līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju drīkst slēgt tikai uz noteiktu termiņu – ne īsāku par trim un ne garāku par pieciem gadiem. Vecos līgumus, kas neatbilda jaunajām prasībām, bija jābeidz līdz 2013. gada 1. jūlijam. Jelgavas pilsētas pašvaldība to neņēma vērā un arī pēc 2013. gada turpināja nepamatoti izmantot *in-house* izņēmumu un sadarboties ar SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi". Tā rezultātā pašvaldība izmantoja savu dominējošo stāvokli un vairāk nekā septiņus gadus pēc grozījumus noteiktā līgumu darbības termiņa ir nodevusi tiesības konkrētajā tirgū vienam tirgus dalībniekam, tādējādi nedodot iespēju citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt savus pakalpojumus konkrētajā tirgū.

Par īstenoto konkurences pārkāpumu KP piemēroja Jelgavas pilsētas pašvaldībai naudas sodu 51 123 eiro apmērā. ■

# UZŅĒMUMU APVIEÑOŠANĀS

Viens no KP uzdevumiem ir izvērtēt lielāko uzņēmumu apvienošanās darījumus un paziņotas vienošanās, lai novērstu iespējamu negatīvu ietekmi uz konkurenci un patērētājiem. 2021. gadā **KP pieņēma 22 lēmumus par uzņēmumu apvienošanās**, kas ir divreiz lielāks rādītājs nekā 2020. gadā.

2021. gadā izteikti pieaugusi uzņēmumu vēlmē apvienoties un stiprināt savu pozīciju tirgū. KP saņēmusi trīs reizes vairāk ziņojumu par uzņēmumu vēlmē apvienoties kā 2020. gadā, kad tika saņemti tikai astoņi ziņojumi, bet 2021. gadā – 25.

Par uzņēmumu apvienošanās izvērtēšanu iesaistītie tirgus dalībnieki gada laikā valsts budžetā **iemaksāja nodevas 86 000 eiro** apmērā. Lai uzņēmumiem atvieglotu apvienošanās ziņojumu iesniegšanu, KP sniedza **88 pirmsapvienošanās konsultācijas**, kas ir septiņas reizes vairāk nekā 2020. gadā.

Lielāko daļu apvienošanās KP izvērtēja viena mēneša laikā, papildus īpašu uzmanību veltot apvienošanās, kurām nepieciešama padziļināta izvērtēšana. 2021. gadā šāda **padziļināta izpēte notikusi divos gadījumos**.

## “Apollo Kino” īpašnieks pērk “Forum Cinemas Latvia”

KP pieņēma lēmumu atļaut Igaunijā reģistrētai sabiedrībai OÜ “MM Grupp”, kas Latvijā pārstāv vairākus uzņēmumus, t.sk. SIA “Apollo Kino”, iegādāties citu Igaunijā reģistrētu sabiedrību OÜ “Forum Cinemas Latvia”, kas arī Latvijā darbojas filmu izplatīšanas un demonstrēšanas tirgos.

Ņemot vērā, ka OÜ “Forum Cinemas Latvia” un OÜ “MM Grupp”, kas pārstāv SIA “Apollo Kino”, pirms apvienošanās bija tuvākie konkurenti filmu demonstrēšanas tirgū Rīgā, KP paredzēja, ka apvienošanās radīs šķēršļus efektīvai konkurencei minētajā tirgū – būtiski samazinātos konkurences spiedienu uz kinoteātri “Apollo Kino”, ko iepriekš radīja OÜ “Forum Cinemas Latvia” kinoteātris “Citadele”. Savukārt ar OÜ “MM Grupp” pazīnoto vēlmē atvērt kinoteātri tirdzniecības centrā “Rīga Plaza”, kur iepriekš atradās kinoteātris “Multikino”, kā arī ar plānoto jauna kinoteātra atvēršanu tirdzniecības centrā “Domina Shopping”, sagaidāms, ka vienīgais no OÜ “MM Grupp” neatkarīgais kinoteātris Rīgā būtu “Cinamon”, kas nespētu izdarīt efektīvu konkurences spiedienu uz apvienošanās dalībniekiem. Tā rezultātā būtiski negatīvi varētu tikt ietekmēta konkurence un rezultātā arī patērētāji.

Lai novērstu iespējamus riskus konkurencei, KP **apvienošanās atļāva ar saistošajiem noteikumiem**. Saistošie noteikumi paredz, ka, pirmkārt, apvienošanās rezultātā OÜ “MM Grupp” īpašumā drīkst nonākt visas OÜ “Forum Cinemas Latvia” piederošās SIA “Stockmann Centrs” pamatkapitāla daļas, kas nav tieši saistītas ar kinofilmu izplatīšanas vai kinofilmu izrādīšanas biznesu un kas reorganizācijas ceļā tiks nodalītas no OÜ “Forum Cinemas Latvia” aktīviem. Otrkārt, atlikušo OÜ “Forum Cinemas Latvia” biznesa daļu – kinoteātri “Citadele” ar tā aktīviem, darbiniekiem un mantu, kā arī telpu lietošanas tiesībām – OÜ “MM Grupp” apņemas viena kalendārā gada laikā nodot kontrolē trešajai personai, kura pati vai tās īpašnieki nav saistīti ar OÜ “MM Grupp”.



## Ekonomiskās analīzes un apvienošanās nodaļas vadītājs Arturs Kuka:

“2021. gads palīks atmiņā kā intensīvākais periods apvienošanās kontekstā pēdējo piecu gadu laikā. Izteiktas apvienošanās ziņojumu skaita pieaugums bija novērojams ne tikai Latvijā, bet arī daudzviet Eiropā un otrpus okeānam,

pārsniedzot pat pirmspandēmijas līmeņus. Vientuiku, neskatoties uz ziņojumu pieaugumu, KP ir spējusi 2021. gadā būtiski samazināt neproblemātisko (I fāze) apvienošanās izskatīšanas tempu, vienu ziņojumu izskatot un lēmumu pieņemot vidēji par nedēļu ātrāk kā 2020. gadā. Tas noteikti rada arī pozitīvu ieguvumu uzņēmējdarbības videi, jo tirgus dalībnieki var ātrāk realizēt šos darījumus.”

Tādējādi tiks nodrošināts, ka **kinofilmu demonstrācijas tirgū nepalīelināsies koncentrācija** un apvienošanās rezultātā šajā tirgū neradīsies negatīvas sekas.

## “Akropolis Group” iegādājas tirdzniecības centru “Alfa”

KP pieņēma lēmumu atļaut Lietuvā reģistrētai sabiedrībai UAB “AKROPOLIS GROUP”, kas ir multifunkcionālo tirdzniecības centru operators un kam pieder četri centri un divas biroja ēkas Lietuvā un Latvijā, tajā skaitā tirdzniecības centrs “Akropole” Rīgā, iegūt izšķirošu ietekmi pār SIA “DELTA PROPERTY”, kas savukārt ir tirdzniecības centra “Alfa” īpašnieks, apsaimniekotājs un attīstītājs.

Tādējādi apvienošanās rezultātā ietekmētais tirgus ir tirdzniecības telpu iznomāšanas multifunkcionālo tirdzniecības centru tirgus Rīgā un tās tuvākajā apkārtnē.

KP konstatēja, ka multifunkcionālā tirdzniecības centra “Akropole” ienākšana tirgū 2019. gadā neatstāja būtisku ietekmi uz multifunkcionālā tirdzniecības centra “Alfa” darbību. Aptaujātie tirdzniecības centri un nomnieki norādīja, ka centri “Akropole” un “Alfa” nav tuvākie konkurenti un to telpas ir aizvietojamās ar telpām citu konkurentu tirdzniecības centros. KP nekonstatēja, ka UAB “AKROPOLIS GROUP” būtu iespēja izmantot savu tirgus varu pret esošajiem tirgus dalībniekiem, ierobežojot vai kavējot potenciālo tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū vai to paplašināšanos.

KP izpētē secināja, ka apvienošanās rezultātā būtiski nemainīsies tirgus struktūra, **nemazināsies konkurence un neizveidosies vai nenostiprināsies dominējošais stāvoklis** ietekmētajā tirgū Latvijā, kurā darbojas apvienošanās dalībnieki. Tāpēc apvienošanās darījums ir atļaujams. ■

# NEGODĪGAS TIRDZNICĪBAS PRAKSES UZRAUDZĪBA

Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums (turpmāk – NMPAL) Latvijā stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī, un likuma mērķis bija līdzsvarot piegādātāju un mazumtirgotāju varu. Savukārt 2021. gada 1. novembrī, ieviešot negodīgas tirdzniecības prakses direktīvu 2019/633, spēkā stājās Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likums (turpmāk – NTPAL), kura mērķis ir aizliegt negodīgas tirdzniecības praksi visā lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes ķēdē, kā arī aizliegt nepārtikas preču mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošanu pret piegādātājiem. Likuma izpildi uzraudzīs un kontrolēs KP, vienlaikus iepriekšējais KP pārraudzībā esošais NMPAL ir zaudējis savu spēku.

Tāpat KP piedalījās **piecos pasākumos, no kuriem četri bija izglītojoša rakstura, kopā izglītojot 481 personu.** Tajā skaitā par jauno Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likumu tika informēti mazumtirgotāji, ražotāji, vairumtirgotāji, piegādātāji un citi ieinteresētie tirgus dalībnieki.

2021. gadā KP **vienā gadījumā īstenoja preventīvas pasākumu – brīdinājumu – iespējamā pārkāpuma novēršanai.**

## Negodīgas tirdzniecības prakses zem uzrauga lupas

Jaunais likums nodrošina aizsardzību plašākam tirgus dalībnieku lokam jeb tiek paplašināts lauksaimniecības un pārtikas preču piegādātāju loks, kuri tiks aizsargāti no negodīgas tirdzniecības prakses. Tas tāpēc, ka NTPAL attiecas uz visiem lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdes tirgus dalībniekiem – mazumtirgotājiem, pārtikas pārstrādātājiem, vairumtirgotājiem, kooperatīviem, ražotāju organizācijām un individuāliem ražotājiem, kā arī uz publiskajām personām, kas veic lauksaimniecības un pārtikas produktu iepirkšanu.

Eiropas Savienība, pieņemot direktīvu, ir noteikusi vienotus standartus jeb minimālo sarakstu ar aizliegtām tirdzniecības praksēm starp lauksaimniecības un pārtikas preču piegādātāju un pircēju, kas jāņem vērā visās dalībvalstīs. Daļa no praksēm ir ierindotas "melnajā sarakstā", kas ir aizliegtas jebkurā situācijā, un daļa – "pelēkajā sarakstā", kas ir aizliegtas, ja vien attiecīgie nosacījumi nav iepriekš skaidri un nepārprotami paredzēti rakstveida līgumā starp lauksaimniecības un pārtikas preču piegādātāju un pircēju. Papildus minētajiem negodīgas tirdzniecības prakses veidiem likumā ir uzskaitītas aizliegtas darbības attiecībā uz norēķinu termiņiem par piegādātām lauksaimniecības un pārtikas precēm.

### "Melnais saraksts" – vienmēr aizliegtās prakses tirdzniecībā:

- ▶ veikt līgumā vienpusējus grozījumus;
- ▶ pieprasīt maksājumus, kas nav saistīti ar piegādātāja preču pārdošanu (piemēram, maksāt par līguma slēgšanu, kompensēt administrēšanas izmaksas, maksāt par preču atrašanos

tirdzniecības vietā, kompensēt negūto peļņu, kompensēt jaunu tirdzniecības vietu iekārtošanas un veco tirdzniecības vietu atjaunināšanas izmaksas);

- ▶ pieprasīt piegādātājam maksāt par lauksaimniecības un pārtikas preču bojājumiem un zudumiem, kas radušies pircēja telpās;
- ▶ pieprasīt kompensēt ar klientu sūdzību izskatīšanu saistītas izmaksas;
- ▶ atdot atpakaļ nepārdotās preces (izņēmums – nekvalitatīvas preces, jaunas un patērētājiem nezināmas preces);
- ▶ noteikt netaisnīgas un nepamatotas sankcijas par līguma noteikumu pārkāpumu;
- ▶ atteikties slēgt rakstiskus līgumus;
- ▶ ļaunprātīgi izmantot komercnoslēpumu;
- ▶ draudēt ar komerciālajiem pretpasākumiem vai tos izmantot pret piegādātāju;
- ▶ atcelt vai mainīt pasūtījumu pēdējā brīdī;
- ▶ nepieņemt preces no piegādātāja ar 2/3 garu derīguma termiņu;
- ▶ pieprasīt zemāko cenu nodrošināšanu;
- ▶ pieprasīt segt izdevumus par personāla nodarbināšanu preču pārdošanai izmantojamo telpu iekārtošanai;
- ▶ pieprasīt maksu par preču glabāšanu, iekļaušanu sortimentā vai to, lai šādas preces būtu pieejamas tirgū;
- ▶ pieprasīt netaisnīgas, nepamatotas vai līgumā neparedzētus maksājumus (atlaides).

### "Pelēkais saraksts" – aizliegtās prakses tirdzniecībā, ja vien rakstveida līgumā nav nepārprotami norādīts citādi:

- ▶ pieprasīt tiesā vai netiesā veidā maksāt par reklāmu;
- ▶ pieprasīt tiesā vai netiesā veidā maksāt par preču tirgvedību;
- ▶ pieprasīt tiesā vai netiesā veidā maksāt par loģistikas pakalpojumiem;
- ▶ pieprasīt iegādāties preces, pakalpojumus vai īpašumu no pircēja norādītām trešajām personām;
- ▶ piemērot akcijas atlaides veicināšanas laikā nerealizētām precēm.

Jaunajā likumā KP ir paredzēta iespēja pieņemt lēmumu par tiesiskā pienākuma uzlikšanu, naudas soda piemērošanu un brīdinājumu izteikšanu, ja tā konstatē tirgus dalībnieku sadarbībā pārkāpumus. Jaunā likuma jauninājums, kas nebija ietverts iepriekšējā NMPAL, ir brīdinājuma izteikšanas kārtība. Tādējādi KP, izvērtējot pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, pārkāpuma raksturu un citus apstākļus, ir tiesīga aizstāt lēmumu par naudas sodu ar brīdinājumu.

Attiecībā uz naudas soda noteikšanu, NTPAL tas neatšķiras no iepriekšējā regulējumā NMPAL noteiktā, proti, KP par likumā minēto pārkāpumu pircējam un nepārtikas preču mazumtirgotājam ir tiesīga piemērot naudas sodu līdz 0,2 procentiem no tā neto apgrozījuma pēdējā pārskata gadā, bet ne mazāk kā 70 eiro. ■



### Galvenā eksperte tirdzniecības jomā Sintija Nagle:

"Lai gan atbilstoši NTPAL regulējumam ir aizliegta nepārtikas mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošana pret piegādātājiem, tieši lauksaimnieciskajā ražošanā ir īpaši daudz nenoteiktības, jo iepriekšējais regulējums šo piegādes ķēdes daļu neaptvēra. Tāpēc svarīgi ir nodrošināt līdzsvaru starp mazāk izdevīgā pozīcijā esošo piegādātāju un pircēju. Praksē arī novērots, ka joprojām tirgus dalībnieki nenošķir labo praksi no aizliegtās prakses. Līdz ar to, lai veicinātu nozares tirgus dalībnieku izpratni par godīgu tirdzniecību un savām tiesībām un pienākumiem savstarpējās attiecībās lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes ķēdē, arī 2022. gadā Konkurences padome ne tikai uzraudzīs NTPAL izpildi, bet arī īsteno dažādus skaidrojošus pasākumus."

# PUBLISKU PERSONU DARBĪBAS IETEKME UZ KONKURENCI

## Valsts un pašvaldību iesaiste uzņēmējdarbībā

Kopumā KP 2021. gadā saņēma **194 iesniegumus** saistībā ar publisku personu – valsts, pašvaldību un tām piederošu kapitālsabiedrību – darbību, t.sk. iespējamu konkurences kroplošanu.

Lai novērstu riskus, ka publiska persona nepamatoti iesaistās komercdarbībā un tādējādi kroplo konkurenci, apgrūtinot vai pat padarot neiespējamu privāto komersantu darbību tirgū, publiskām personām, dibinot jaunas vai pārvērtējot savu līdzdalību esošajās kapitālsabiedrībās, saskaņā ar VPIL 88. pantu nepieciešams veikt plānoto darbību izvērtējumu.

Atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam šāds izvērtējums, ietverot novērtējumu par ietekmi uz konkurenci, jāveic ne retāk kā reizi piecos gados. Vairums publisku personu pēdējo līdzdalības kapitālsabiedrībā izvērtējumu veikušas 2015. gada beigās, tāpēc 2020. gads bija aktīvs līdzdalības kapitālsabiedrībā izvērtējumu iesniegšanas periods. Tomēr, ņemot vērā Administratīvi teritoriālo reformu un izrietošās izmaiņas normatīvajā regulējumā, lielai daļai pašvaldību izvērtējumu iesniegšanas termiņš tika pagarināts līdz 2022. gada 1. jūnijam. Tādējādi arī 2021. gadā tāpat kā 2020. gadā būtiski resursi tika veltīti atzinumu sagatavošanai par publisku personu iesaisti uzņēmējdarbībā caur tām piederošajām kapitālsabiedrībām. 2021. gadā kopā sniegti 95 atzinumi.

Konsultatīvos nolūkos KP ir uzsākusi turpinās veidot apkopojumus sektoru vai nozaru griezumā, akcentējot būtiskākos secinājumus un problēmjautājumus, kas izriet no iestādes atzinumiem par valsts un pašvaldību veiktajiem līdzdalības pārvērtējumiem kapitālsabiedrībās, par publisku personu iesaisti dažādos tirgos, piemēram, veselības, sabiedriskā transporta, namu apsaimniekošanas jomās u.c. jomās.

## Konkurences neitralitātes ievērošana

1. janvārī Latvijā stājās spēkā grozījumi Konkurences likumā, kas publiskām personām nosaka **pienākumu ievērot konkurences neitralitāti**.

KP 2021. gadā **četrus gadījumos izmantoja pārrunu procedūru** konkurences neitralitātes pārkāpuma novēršanai – Jēkabpils asenizācijas pakalpojumu organizēšanā un kapu bedru rakšanas pakalpojumos Ventspilī un Daugavpilī, kā arī publiskas personas

kapitālsabiedrības rīkotā publiskā iepirkumā.

Papildus tam pārskata periodā pabeigta arī divu tirgu uzraudzība – uzraudzība par kapu rakšanas pakalpojumu organizēšanu lielākajās Latvijas pilsētās, kā arī izvērtēts VAS "Ceļu Satiksmes Drošības Direkcijas" (CSDD) rīkoto numurzīmju izgatavošanas iepirkums. Minēto pasākumu ietvaros vērtēta publiskas personas rīcība, un uzraudzības ietvaros gūtie secinājumi ir nozīmīgi publisku personu turpmākā izglītošanā par konkurences neitralitātes principa ievērošanu.

## Konkurenci veicinoši normatīvie akti

Lai novērstu iespējamus ierobežojumus konkurencei, ko varētu veicināt normatīvais regulējums, KP 2021. gadā likumdevējiem **sagatavoja 42 atzinumus vairāk nekā 20 tautsaimniecības nozarēs**. 2021. gadā sniegti arī viedokļi par normatīvo aktu projektu atbilstību brīvas konkurences principiem un konkurences kroplojumiem tādās jomās kā tirdzniecība, publiskie iepirkumi, atkritumu apsaimniekošana, pasta pakalpojumi, ieguldījumi, dzelzceļa pakalpojumi, elektroniskās identifikācijas līdzekļi, publisku personu kapitālsabiedrības, ūdenssaimniecība, karaļa izgatavošanas regulējums, apsardzes pakalpojumi, būvniecība, valsts pārvalde, aptiekas un citās.

24 % gadījumu KP panāca konkurencei labvēlīga regulējuma izstrādi.

Kā piemēru var minēt Ministru kabineta pieņemtos grozījumus noteikumos Nr. 405 "Latvijas valsts karaļa likuma piemērošanas noteikumi", kas tika precizēti, ļaujot patērētājiem piedāvāt arī augstākas kvalitātes karogus, kuru gaismas necaurlaidības koeficients pārsniedz 70 %. Vienlaikus arī Valsts sekretāru sanāksmē tika paredzēts atbildīgajai ministrijai uzdevums kopā ar iesaistītajām institūcijām un ieinteresētajām pusēm pārvērtēt Latvijas valsts karaļa prasības. Tāpat attiecībā uz Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna projektu KP norādīja, ka, lai nodrošinātu vienlīdzīgu konkurences apstākļus publiskajām un privātajām personām, būtu vērtējama iespēja pēc vienlīdzīgiem kritērijiem piedalīties konkursā par industriālo parku un teritoriju attīstīšanu reģionos arī privātajiem komersantiem, izvirzot noteiktus kvalifikācijas kritērijus.

Lai veicinātu konkurencei labvēlīga normatīvā regulējuma pieņemšanu, KP pārstāvjī **godīgas konkurences principus aizstāvēja 65 pasākumos**, t.sk. Ministru kabinetā, Saemā u.c. ■



## Konkurences veicināšanas nodaļas vadītājs Antis Apsītis:

"Ir būtiski, ka valsts un pašvaldības, izvēloties konkrētu rīcību, vai tā būtu līdzdalības kapitālsabiedrībā saglabāšana, publiskais iepirkums vai kas cits, izvērtē kādas sekas plānotā rīcība atstās uz konkurenci. Kvalitatīva tirgus izpēte un ietekmes uz konkurenci izvērtējums ļaus sasniegt nepieciešamos mērķus, vienlaikus izvēloties konkurencei draudzīgāko risinājumu, tādējādi ilgtermiņā nodrošinot ieguvumus gan iedzīvotājiem, gan valstij, gan uzņēmējiem."

# TIRGU UZRAUDZĪBA

2021. gadā KP noslēdza uzraudzību desmit tirgos, t.sk., izvērtējot un sniedzot priekšlikumus konkurences ierobežojumu novēršanai, piemēram, banku klientu mobilitātes uzraudzībā, OCTA polišu uzraudzībā, izlietotā stikla iepakojuma apsaimniekošanas pakalpojuma tirgus uzraudzībā, ēdināšanas un pārtikas piegādes platformu sadarbība ar ēdināšanas un mazumtirdzniecības uzņēmumiem.

Kā arī tika veikti vairāki padziļināti tirgus dalībnieku darbības atbilstības konkurences tiesībām izvērtējumi, t.sk. "Bite" un "Tele2" sadarbības vienošanās radiofrekvenču joslu un aktīvās infrastruktūras kopīgā izmantošanā, tostarp, sniedzot atbalstu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (SPRK), kā arī pārskatīti un aktualizēti AS "Latvenergo" uzliktie tiesiskie pienākumi siltumenerģijas vairumtirdzniecības tirgū u.c.

Tirgu uzraudzības mērķis ir iegūt padziļinātu ieskatu dažādās tautsaimniecības nozarēs, kā arī apzināt konkurences situāciju un meklēt risinājumus tās uzlabošanai.

## Izlietotā stikla apsaimniekošanas tirgus – augsti koncentrēts

KP izlietotā stikla iepakojuma apsaimniekošanas pakalpojuma tirgus uzraudzībā konstatēja, ka tirgus ir oligopolistisks un augsti koncentrēts. Šie ir citi apstākļi, piemēram, tirgus caurspīdīgums, produkta homogenitāte, barjeras ienākšanai un darbībai tirgū veicina kolektīvo dominējošo stāvokli konkrētajā tirgū, ko bauda divi spēcīgākie tirgus līderi – AS "Latvijas zaļais punkts" un SIA "Zaļā josta". Tāpat, KP ieskatā, normatīvajos aktos noteiktās prasības, publicētajās apsaimniekošanas likmes, kādas operatori piemēro dabas resursu nodokļu maksātājiem, kā arī produkta viendabīgums uzskatāmi par faktoriem, kas tirgus līderiem ļauj koordinēt savu darbību izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas tirgū, līdz ar to, iespējams, prognozējot vienam otra rīcību gadījumos, kad mainās situācija tirgū, t.sk. vienlaikus palielināt vidējās apsaimniekošanas likmes. Tieši apsaimniekošanas likmju pieaugums 2018. – 2020. gadā bija kā signāls tirgus uzraudzības uzsākšanai, taču KP konstatē, ka tās palielinājās atbilstoši apsaimniekošanas izmaksu pieaugumam, tāpēc uzskatāmas par pamatotām.

Kopš 2018. gada, pēc jauno operatoru ienākšanas stikla iepakojuma apsaimniekošanas tirgū, ir mainījies tirgus struktūra un uzlabojies konkurences situācija. Tirgū ilgstoši darbojas divi tirgus līderi, savukārt pārējie tirgus dalībnieki tirgū darbojas īsu laika periodu, pēc viena līdz trīs gadu perioda to atstājot. Apstākļi, ka divi ražotāju atbildības sistēmas operatori (RASO) pēc īsa darbības perioda tirgū ir atstājuši, KP ieskatā, norāda uz to, ka jaunienācējiem ir grūti izpildīt prasības, kādas noteiktas RASO darbībai tirgū.

Lai arī pēdējo divu gadu laikā jaunie operatori ir palielinājuši līgumpartneru skaitu, apsaimniekojamo iepakojuma apjomu un līdz

ar to tirgus daļu, tomēr, apsaimniekošanas likmēm izlīdzinoties, jauno RASO izdarītais konkurences spiediens uz tirgus līderiem – AS "Latvijas zaļais punkts" un SIA "Zaļā josta" – var samazināties. Līdz ar to vienlaikus pastāv risks, ka daļa dabas resursu nodokļa maksātāju atgriezīsies pie iepriekšējiem līgumpartneriem, tādā veidā pakļaujot riskam jauno tirgus dalībnieku sekmīgu turpmāko darbību tirgū kopumā.

## "Wolt" un "Bolt Food" sadarbība ar uzņēmumiem

KP 2021. gadā vērtēja pārtikas un nepārtikas preču pasūtīšanas un piegādes interneta platformu "Wolt" un "Bolt Food" sadarbību ar restorāniem, mazumtirgotājiem u.c. sadarbības partneriem.

KP tirgus uzraudzībā noskaidroja, ka puse jeb 50 % no aptaujātajiem uzņēmumiem ir saskārušies ar nevienlīdzīgu attieksmi no "Wolt" un "Bolt Food" puses. KP ieskatā, atsevišķi nosacījumi no platformu puses, piemēram, pastāvīgās un ilgstošās akcijas, vienpusēja platformas rīcība, samazinot ēdināšanas uzņēmuma darba laiku vai paaugstinot komisijas maksu, kā arī pārmērīgi augstu maksājumu pieprasīšana, var radīt nevienlīdzīgu attieksmi uzņēmumu vidū, kas izmanto platformu pakalpojumus.

Kā liecina KP veiktās aptaujas rezultāti, platformas "Wolt" un "Bolt Food" mēdz izvīrīt prasību uzņēmējiem sadarboties tikai un vienīgi ar vienu no platformām, kas var liecināt par ekskluzivitātes nosacījumu izvīrīšanu sadarbības partneriem. Tirgus dalībniekiem ir pienākums novērtēt šādus sadarbības noteikumus, lai pārliecinātos, ka tie ir saderīgi ar godīgu konkurenci.

## Brokери veicina apdrošināšanas uzņēmumu savstarpējo konkurenci

KP tirgus izpētē par apdrošināšanas sabiedrību sadarbību ar apdrošināšanas starpniekiem, veicot sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas polišu jeb OCTA izplatīšanu, konstatēja, ka apdrošināšanas brokeru esamība tirgū veicina apdrošināšanas uzņēmumu savstarpējo konkurenci, nodrošinot ne tikai cenas, bet arī kvalitātes konkurenci. Vienlaikus apdrošināšanas brokeri arī sniedz būtisku ieguldījumu klientu informētībā, lai tie spētu saņemt klienta interesēm visatbilstošāko un izdevīgāko OCTA polises piedāvājumu.

## COVID-19 neietekmē banku klientu mobilitāti

KP veica aptauju par banku klientu (patērētāju) mobilitāti COVID-19 pandēmijas laikā, vērtējot, vai minētā situācija ir ietekmējusi privātpersonu iespējas vai nepieciešamību mainīt pakalpojumu sniedzēju. Apkopojot aptaujas rezultātus, KP secināja, ka COVID-19 pandēmijas apstākļos nav palielinājušies šķēršļi banku klientu mobilitātei. Vienlaikus KP konstatēja, ka patērētāji pandēmijas laikā galvenokārt ir veiksmīgi izmantojuši banku attālinātos pakalpojumus un pārslēgšanās uz citu banku ir bijusi mazāk aktuāla, arī tādēļ, ka jau šobrīd vairāk kā puse privātpersonu vienlaicīgi ir vairāku banku klienti. ■

# TIESVEDĪBAS PAR KONKURENCES PADOMES LĒMUMIEM

2021. gadā noslēgtas sešas tiesvedības saistībā ar KP pieņemtajiem lēmumiem. Piecos gadījumos no sešiem KP lēmumi ir stājušies spēkā, tostarp, pieņemtais lēmums par "Rīgas satiksme" iesaisti aizliegtā vienošanās, t.s. "nano ūdens" lietā un meliorācijas uzņēmumu īstenotu aizliegtu vienošanos. Volkswagen dīleru kartēļa lietā tiesvedība noslēgusies daļēji par "SD Autocentrs" iesaisti kartelī un piemēroto naudas sodu. Savukārt attiecībā pret pārējiem dīleriem panākts būtisks progress, jo Senāts pilnībā atcēla Administratīvās apgabaltiesas kļūdaino spriedumu un nodeva lietu atpakaļ jaunai izspriešanai.

2021. gadā uzņēmumi, pēc tam, kad noslēgusies tiesvedība un KP lēmums stājies spēkā vai pēc tam, kad uzņēmumi ar iestādi noslēguši izlīgumus, kā tas bija t.s. "Tirīgas lietā" ar Rīgas pilsētas pašvaldības un SIA "Getliņi EKO" vai t.s. "Būvnieku kartēļa lietā" ar SIA "Velve", **valsts budžetā iemaksājuši 4 238 894,28 eiro.**

Papildus tam iestāde 2021. gadā veltīja resursus tiesvedības procesā **Eiropas Savienības tiesā** izskatāmajās lietās, sniedzot patstāvīgi paskaidrojumus prejudiciālā jautājuma lietā sakarā ar vertikālu aizliegtu vienošanos, interpretējot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. panta noteikumus, kā arī atbalstu Tieslietu ministrijai atbilstīgi sagatavošanai uz tiesas uzdotajiem jautājumiem par valsts regulatīvās un konkurenci uzraugošās funkcijas mijiedarbību LESD 102. panta (dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas) lietā.

## Tiesa apstiprina SIA "Rīgas satiksme" daļību aizliegtā vienošanās

Senāts atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību par SIA "Rīgas satiksme" kasācijas sūdzību tiesvedībā par KP lēmumu, ar kuru iestāde 2019. gadā konstatēja paša pasūtītāja – SIA "Rīgas satiksme" – un sešu uzņēmumu īstenotu aizliegtu vienošanos Rīgas pašvaldībai piederošā uzņēmuma rīkotajās cenu aptaujās par nano tehnoloģiskās ķīmijas piegādi. Tādējādi **spēkā stājies Administratīvās apgabaltiesas spriedums**, un SIA "Rīgas satiksme" par iesaisti aizliegtā vienošanās valsts budžetā iemaksāja 2,4 milj. eiro.

KP lēmumā konstatēja, ka seši tirgus dalībnieki kopā ar pasūtītāja iesaisti saskaņoja savus piedāvājumus divās SIA "Rīgas satiksme" rīkotajās cenu aptaujās, kas īstenotas no 2012. līdz 2014. gadam par kopējo līguma summu vairāk nekā 800 tūkst. eiro un kuru mērķis bija nano tehnoloģiskās ķīmijas piegāde.

Lēmumā KP konstatēja, ka pats pasūtītājs – SIA "Rīgas satiksme" – aktīvi sakaņoja ar cenu aptaujas pretendentiem to dalības nosacījumus un iesniedzamo dokumentāciju, kā arī vienojās par plānoto uzvarētāju. Pasūtītājam kā jebkuram aizliegtas vienošanās dalībniekam par pārkāpumu arī tika piemērota atbildība.

## Tiesa apstiprina konstatēto karteli meliorācijas nozarē

Senāts 2021. gadā **ar lēmumu neierosināt kasācijas tiesvedību lietā par KP lēmumu**, ar kuru iestāde 2018. gadā konstatēja SIA "LIMBAŽU MELIO", SIA "Bauskas meliorācija" un SIA "MELIORĀCIJAS EKSPERTS" aizliegtu vienošanos Lauku atbalsta dienesta (LAD) administrētā fonda projektu iepirkumos. Tādējādi spēkā stājās KP lēmums, un uzņēmumi par konkurences tiesību pārkāpumu valsts budžetā iemaksāja naudas sodu vairāk nekā 70 000 eiro apmērā.

KP 2018. gada lēmumā konstatēja, ka trīs meliorācijas sistēmu būvnieki – SIA "LIMBAŽU MELIO", SIA "Bauskas meliorācija" un SIA "Meliorācijas eksperts" – no 2015. līdz 2016. gadam ir aizliegti vienojušies četrās cenu aptaujās, elektroniski apmainoties ar attiecīgajā cenu aptaujā iesniedzamajām tāmēm un vienojoties par darbībām, lai konkrētais uzņēmums uzvarētu konkursos. Tādējādi starp uzņēmumiem nepastāvēja konkurence, un tika sagatavoti piedāvājumi, kas nav tapuši patiesas konkurencences apstākļos.

## Atsakās ierosināt kasācijas sūdzību par piemēroto sodu

Senāts 2021. gadā **atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību** sakarā ar SIA "SD Autocentrs" kasācijas sūdzību par KP piemēroto sodu **Volkswagen markas automašīnu tirgotāju kartēļa lietā**. Tādējādi spēkā stājies Administratīvās apgabaltiesas spriedums, un SIA "SD Autocentrs" par iesaisti aizliegtā vienošanās valsts budžetā ir jāiemaksā naudas sods 124 916,54 eiro apmērā.

KP 2014. gada lēmumā konstatēja, ka "Volkswagen" markas automašīnu dīleri Latvijā vismaz piecu gadu garumā sistemātiski saskaņoja savu daļību iepirkumos, kurus rīkojuši gan privāti uzņēmumi, gan valsts pārvaldes iestādes un aģentūras, tāpat arī pašvaldības, skolas (skolēnu autobusi), pansionāti, iekšlietu sistēmas iestādes un citi. Dīleri regulāri viens otru informēja par saviem plāniem attiecībā uz kādu iepirkumu, lūdzot pārējos nekonkurēt, piemēram, nepiedalīties iepirkumā vispār vai nepiedāvāt zemākas cenas. Par kartēļa vienošanos "Volkswagen" dīleriem tika piemērots 7,6 miljonu eiro liels sods.

Viens no dīleriem – SIA "SD Autocentrs" – lietā bija izlīdzis ar KP, noslēdzot administratīvo līgumu un atzīstot izdarīto pārkāpumu, bet tiesā pastāvēja strīds par naudas soda apmēru. Senātam neradās šaubas par Administratīvās apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu, un kasācijas tiesvedības ierosināšana tika atteikta. Tādējādi attiecībā uz "SD Autocentrs" KP lēmums ir ieguvis galējo noregulējumu. Savukārt tiesvedība daļēji par Moller grupas dīleru iesaisti kartelī un uzlikto sodu sāksies no jauna Administratīvās apgabaltiesā, jo Senāts pilnībā atcēla iepriekšējo spriedumu un nodeva lietu jaunai izskatīšanai. ■



### Juridiskā departamenta direktors Valentīns Hitrovs:

"2021. gads zīmīgs ar vairākiem būtiskiem tiesu prakses attīstības soļiem, kas nostiprina konkurences tiesību piemērošanas noteikumus gan pašai iestādei, gan arī tirgus dalībniekiem, kuri ikdienā vadās pēc Konkurences likuma. Tiesu prakse "nano lietā" ir nozīmīga ar to, ka pirmo reizi Latvijas konkurences tiesību piemērošanas praksē bez pretendentiem saskatīta arī paša pasūtītāja iesaiste horizontālā aizliegtā vienošanās. Savukārt "Volkswagen dīleru" kartēļa lietā Senāts ir devis skaidru vēstījumu, ka aizliegtā vienošanās var pastāvēt arī viena zīmola izplatīšanas tīklā. Cenas vai dalības plānus un nosacījumus publiskos vai privātos iepirkumos dīleri nedrīkst saskaņot neatkarīgi no tā, vai tie izplata tikai viena zīmola preces, vai vairāku konkurējošu zīmolu preces. Savstarpējā horizontālā konkurence ir jānodrošina pastāvīgi."



# IZMAIŅAS REGULĒJUMĀ

## Stiprinās Konkurences padomes neatkarību

2018. gadā Eiropas Parlaments un Padome pēc Eiropas Komisijas priekšlikuma pieņēma t.s. **ECN+ direktīvu, kas paredz, ka nacionālās konkurences iestādes jānodrošina ar nepieciešamām pilnvarām, neatkarības garantijām un resursiem**, lai tās nodrošinātu efektīvu konkurences tiesību pārkāpumu novēršanu.

Lai nodrošinātu ECN+ direktīvas pārņemšanu nacionālajos normatīvajos aktos, 2021. gadā ir sagatavoti un starpinstiūciju sanāksmē saskaņoti grozījumi Konkurences likumā un tā anotācija. 2021. gada 14. decembrī grozījumus apstiprināja Ministru kabinets, un pārskata perioda izskaņā tie iesniegti izskatīšanai Saeimā.

Likumprojekts paredz ES dalībvalstu līmenī harmonizēt konkurences uzraudzības iestāžu pilnvaras efektīvai konkurences noteikumu pārkāpumu izmeklēšanai, atklāšanai un lēmumu izpildei. Tajā skaitā paredzēts, ka mainīsies iestādes statuss, tai kļūstot par neatkarīgu iestādi Ministru kabineta pārraudzībā, tāpat grozījumi pozitīvi ietekmēs iestādes izmeklēšanas procesus un lēmumu pieņemšanu, tā starpā likumprojekts paredz pārskatīt tirgus dalībniekam piemērojamos naudas sodus, nosakot izmaiņas piemērojamā maksimālā naudas soda sliekšņos un to aprēķināšanas kārtībā.

Naudas sodu atturošā iedarbība Eiropas Savienībā ievērojami atšķiras, kas būtiski mazina atturēšanu no konkurences tiesību pārkāpumu izdarīšanas. Tādējādi ir īpaši svarīgi unificēt naudas soda minimālo apmēru ES ietvaros par Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem - Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta pirmajā daļā noteiktā vienošanās aizlieguma un 102. pantā paredzētajiem dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumiem. Grozījumi paredz, ka konkurences tiesību pārkāpēja atbildība par Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem turpmāk tiks noteikta no tā apgrozījuma pasaulē, un par vienošanās aizlieguma un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumiem maksimāli piemērojamā naudas soda sliekšnis tirgus dalībniekiem tiks noteikts 10 % no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma pasaulē.

Papildus ECN+ direktīvas prasību ieviešanai KP ir sagatavojusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos, kas paredz kārtību naudas soda noteikšanai par konkurences tiesību pārkāpumiem.

## Stājas spēkā Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likums

2018. gadā Eiropas Parlaments, Padome un Komisija panāca vienošanos par jaunu noteikumu kopumu, kas Eiropas Savienības lauksaimniekiem un pārtikas piegādes ķēdē strādājošiem uzņēmumiem nodrošinās aizsardzību pret negodprātīgu praksi un tirdzniecību.

Atšķirībā no Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma, kas jau kopš 2016. gada ir spēkā un kas aizsargā tieši piegādātāju intereses pret mazumtirgotāju tirgus varu, direktīva negodīgas tirdzniecības prakses veidus attiecina uz visu pārtikas piegādes ķēdi – no ražotāja līdz mazumtirdzniecības veikalam.

Jaunais **Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likums stājas spēkā 2021. gada 1. novembrī**. Tādējādi 2021. gadā KP

būtiskus resursus veltīja, izglītojot pārtikas preču piegādes ķēdes tirgus dalībniekus par jaunā likuma uzraudzību.

## Apspriešanai nodod grozījumus par apvienošanās izvērtēšanas kārtību

KP sadarbībā ar Ekonomikas ministriju ir izstrādājusi grozījumus Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumos **Nr. 800 “Kārtība, kādā iesniedz un izskata pilno un saīsināto ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos”**.

Noteikumos plānots palielināt termiņu, kura laikā iestāde izvērtē sākotnējo ziņojumu un atzīst to par pilnīgu jeb atbilstošu Ministru kabineta noteikumos noteiktajām prasībām. Grozījumi noteikumos paredz plašāku kā līdz šim apvienošanās ziņojuma saturu un pievienojamos dokumentus, kas jāsaņem tirgus dalībniekiem un jāiesniedz izvērtēšanai KP. Piemēram, plānots, ka tirgus dalībniekam būs nepieciešams sniegt informāciju, vai apvienošanās ir paziņota vai arī to plānots paziņot citās valstīs, norādot detalizētu to apgrozījuma aprēķinu, tāpat arī apvienošanās būtību, detalizētāku tās raksturojumu un iespējamās pozitīvās un negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci katrā ietekmētajā tirgū, kā arī apvienotā tirgus dalībnieka nākotnes attīstības plānus pēc apvienošanās. Saīsinātā ziņojuma iesniedzējiem turpmāk būtu jāsniedz informācija arī par apvienošanās ekonomisko mērķi un pamatojumu, kā arī cita informācija.

Grozījumi sagatavoti, ievērojot iestādes gūto pieredzi un citu valstu konkurences uzraugu labo praksi, un to mērķis ir uzlabot apvienošanās izvērtēšanas kvalitāti.

2021. gadā tika izsludināta noteikumu grozījumu sabiedriskā apspriešana un paredzēts, ka jaunā kārtība stāsies spēkā 2022. gadā. ■

# KOMUNIKĀCIJA UN SADARBĪBA

2021. gadā KP pārstāvji nodrošināja dalību 29 iestādes vai citu organizāciju rīkotajos izglītojošajos pasākumos. Līdzās kopīgām izglītošanas aktivitātēm KP aizvadīja 92 starpinstitūciju sadarbības tikšanos par dažādiem tematiem.

KP aizvadīja 56 tikšanās reizes ar uzņēmējiem un nevalstiskajām organizācijām, kas ir divreiz vairāk nekā 2020. gadā, lai diskutētu par konkurences attīstību un problēmjautājumiem dažādās nozarēs un veicinātu godīgas konkurences principu ievērošanu. Papildus iestāde šim mērķa grupām nodrošināja informatīvos seminārus par dažādiem konkurences tiesību ievērošanas aspektiem, tostarp aizliegtu vienošanos nepieļaušanu starp konkurentiem vai asociāciju ietvaros.

## Prioritāro mērķgrupu izglītošana

Nemot vērā sabiedriskās domas aptaujas rezultātus, Latvijā divas būtiskākās konkurences tiesību problēmas ir karteļi publiskajos iepirkumos un publisku personu – valsts, pašvaldību un to kapitālsabiedrību – radīti konkurences kropļojumi, tādējādi šīs divas grupas ir KP prioritārās mērķgrupas, kurās nepieciešams veicināt izpratni par brīvu un godīgu konkurenci.

### ► Uzņēmēji

Lai preventīvi novērstu būtiskākos konkurences tiesību pārkāpumus, piemēram, uzņēmēju aizliegtas vienošanās, tika rīkoti **izglītojoši semināri un vebināri uzņēmējiem**.

2021. gadā tika sagatavots izglītojošs seminārs "Starta paka uzņēmējiem jeb Konkurences ABC" ar iespēju semināra beigās, aizpildot testu, pārbaudīt savas jauniegūtās zināšanas. Iespēju noklausīties KP pārstāvju vadītās apmācības izmantoja gan uzņēmumi, gan uzņēmēju pārstāvētās biedrības reģionos.

Lai izglītotu jaunos uzņēmējus par aizliegtām vienošanām publiskajos iepirkumos, KP sadarbībā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Iepirkumu uzraudzības biroja pārstāvjiem organizēja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras jaunajiem uzņēmējiem semināru par godīgu dalību publiskajos iepirkumos.

Tāpat uzņēmēji par aizliegtām vienošanām tika izglītoti caur uzņēmumu asociācijām. 2021. gadā KP sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju izglītoja Apsardzes asociācijas biedrus.

### ► Pasūtītāji un sadarbības iestādes

Savukārt, lai veicinātu iepirkumu vides attīstību, **KP nodrošināja seminārus publisko iepirkumu rīkotājiem un Eiropas Savienības fondu uzraugiem**, tādējādi stiprinot šīs mērķa grupas kompetenci un iespējas atpazīt karteļa vienošanos pazīmes pretendentu starpā. Tostarp KP izglītoja iepirkumu speciālistus sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju, Valsts kanceleju, žurnālu "Iepirkumi", Centrālo finanšu līgumu aģentūru, Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestu Latvijā.

Izglītošanas aktivitāšu intensitāte pieauga gada otrajā pusē pēc

"Būvnieku karteļa" lietas noslēgšanas, skaidrojot gan pieņemto lēmumu, gan aizliegtu vienošanās sekas un iespējamo preventīvo pārkāpumu novēršanu. Izglītoti tika ne tikai iepirkumu rīkotāji un Eiropas Savienības fondu uzraugi, bet arī **sadarbības iestādes, kuras var palīdzēt KP novērst aizliegtas vienošanās**. Sadarbības pasākumi notika ar Valsts ieņēmumu dienestu, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziedzumu apkarošanas pārvaldi, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju.

### ► Tirgotāji un piegādātāji

2021. gada 1. novembrī, ieviešot negodīgas tirdzniecības prakses direktīvu 2019/633, spēkā stājās jaunais Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likums, kura mērķis ir aizliegt negodīgas tirdzniecības praksi visā lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes ķēdē, kā arī aizliegt nepārtikas preču mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošanu pret piegādātājiem. Lai informētu tirgus dalībniekus par jaunajām likuma normām un aizliegtajām darbībām, KP piedalījās **četros izglītojošos pasākumos, kopā aptverot 481 personas plašu auditoriju**. Tajā skaitā, sadarbojoties ar Zemkopības ministriju un Zvērinātu advokātu biroju "Cobalt", par jauno Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likumu tika informēti mazumtirgotāji, ražotāji, vairumtirgotāji, piegādātāji un citi ieinteresētie tirgus dalībnieki.

### ► Publiskas personas

No 2020. gada, kad spēkā stājās grozījumi Konkurences likumā, KP īpašu uzmanību pievērš pastiprinātai **publisku personu – valsts, pašvaldību un to kapitālsabiedrību – izglītošanai**.

KP 2021. gadā organizēja pašvaldību jaunajām domēm un izpildvarām vebināru "Godīga konkurence pašvaldības darbībā". Vebināra mērķis bija izglītot pašvaldību pārstāvjus gan par priekšnoteikumiem, kādos ir pieļaujama pašvaldību iesaiste uzņēmējdarbībā, gan par pašvaldību radītiem konkurences kropļojumiem jeb konkurences neitralitātes pārkāpumiem, kas ar grozījumiem Konkurences likumā ir aizliegti kopš 2020. gada.

Tāpat 2021. gadā KP veicinājusi publisku personu izpratni par konkurences neitralitāti citu institūciju rīkotajos pasākumos, piemēram, Latvijas Pašvaldību savienības, Veselības aprūpes darba devēju asociācijas (VADDA) un citu rīkotajos pasākumos.

## Centrālais temats: publiskas personas konkurencē

Papildus semināru tipa pasākumiem KP gada otrajā pusē rīkoja divas aktivitātes, kuru centrālais temats bija valsts, pašvaldību un kapitālsabiedrību lēmumi un darbības attiecībā uz uzņēmējdarbību. Rudenī KP aicināja uzņēmējus u.c. sabiedrības locekļus trešo gadu pēc kārtas piedalīties **iestādes akcijā "Nejēdzīgākais šķērslis konkurencei"**.

Akcijas dalībnieki bija aicināti ziņot par nepamatotiem ierobežojumiem konkurencei, kas, piemēram, var būt publisku personu priekšrocību radīšana savai kapitālsabiedrībai, noteikumu vai likumu redakcijas, kas konkurences priekšrocības sniedz vienam konkrētam uzņēmumam un tādējādi neļauj tirgū ienākt vai izstumj no tirgus esošos uzņēmumus, kā arī citu publiskas personas rīcību, kas apgrūrina uzņēmumu darbību tirgū.

KP akcijā saņēma informāciju par 29 šķēršļiem konkurencei. Akcijas ietvaros saņemti pieteikumi par iespējamiem šķēršļiem konkurencei tādās nozarēs kā ražošana, enerģētika, tūrisms, apsardze, pasākumu rīkošana, finanses un apdrošināšana, IT u.c. nozarēs.



KP trešo gadu pēc kārtas apbalvoja akcijas "Nejēdzīgākais šķērslis konkurencei" laureātus ar titulu "Konkurences aizstāvis".

KP par godu Pasaules Konkurences dienai 15. decembrī organizēja apaļā galdā diskusiju ar sadarbības partneriem par valsts un pašvaldību iesaisti uzņēmējdarbībā, kā arī konkurences neitralitāti publisku personu darbībā. Diskusijas mērķis bija pārrunāt būtiskākās problēmas, kas saistītas ar valsts un pašvaldību iesaisti uzņēmējdarbībā, vai pašreizējais regulējums līdzdalības kapitālsabiedrībā pārvērtēšanai un konkurences neitralitātei ir pietiekamas, kā arī kādām nozarēm nākotnē būtu jāpievērš vairāk uzmanības un ko KP un citi sadarbības partneri var darīt vairāk un labāk, lai uzlabotu konkurences vidi.

## Konkurences kultūras vecināšana jaunās auditorijās

Iestāde iesaistījās arī jaunās paaudzes – skolēnu un studentu auditorijās – izglītošanā. KP piedalījās Junior Achievement Latvia organizētajā skolēnu "Biznesa pasaku" vērtēšanā, kā arī pati organizēja skolas vecuma bērniem zīmējumu konkursu "Konkurence – attīstības pamatakmens". Bērnu zīmējumi

KP 30 gadu jubilejai veltītais kalendārs 2022. gadam. Tā tapšanā izmantots Rafaēlas (13 gadi) zīmējums "Pasaka kā Pieprasījums un Piedāvājums satikās", kas tika iesniegts zīmējuma konkursa ietvaros.



Par "Konkurences aizstāvi 2021" tika nominēts arī izdevējkompanijas "MicRec" pārstāvis Guntars Račš, kurš norādīja uz kultūras nozarē pastāvošo problemātiku pasākumu rīkošanā.

tika izmantoti kā vizuāli vēstījumi godīgas konkurences ideju popularizēšanā.

Tāpat 2021. gadā KP izglītoja topošos konkurences tiesību profesionāļus un interesentus gan no Latvijas Universitātes, gan Biznesa augstskolas "Turība", tāpat KP eksperti uzstājās Prof. K. Dišlera Publisko tiesību vasaras skolā.

2021. gadā tika ieviesta jauna iniciatīva ar mērķi veicināt radošu juristu domāšanu un atbalstīt cītīgākos konkurences tiesību studētājus. Zvērinātu advokātu birojs ZAB PricewaterhouseCoopers Legal sadarbībā ar Konkurences padomi un Rīgas Juridisko augstskolu izsludināja zinātnisko darbu konkursu konkurences tiesībās. Konkursa uzvarētājs saņems 1 000 eiro naudas balvu, ko piešķirs ZAB PricewaterhouseCoopers Legal, kā arī iespēju praktizēties Konkurences padomē un citas veicināšanas balvas.

Visus iesūtītos darbus izvērtēs komisija un līdz 2022. gada 25. maijam tiks noteikti pieci finālisti, kuri būs ieguvuši komisijas augstāko novērtējumu. Finālisti tiks aicināti darbus prezentēt komisijai laikā līdz 2022. gada 10. jūnijam.

Zinātnisko darbu konkursa konkurences tiesībās uzvarētājs saņems 1 000 eiro naudas balvu, kā arī iespēju praktizēties Konkurences padomē.





Podkāsts par konkurenci klausāms iestādes tīmekļa vietnē [www.kp.gov.lv](http://www.kp.gov.lv) un vietnes SoundCloud un Spotifyfj KP kanālā.

## KP attīsta digitālo komunikāciju

2021. gadā KP turpināja aktīvi izmantot dažādus komunikācijas kanālus jaunu auditoriju sasniegšanai.

Kopā sagatavotas **114 preses relīzes**, kas ir teju divreiz vairāk nekā 2020. gadā. Kopā medijos KP minēta 2352 reizes. Savukārt tādos sociālajos tīklos kā Facebook, Twitter un LinkedIn, kur tiek aptvertas jaunas auditorijas, 2021. gadā kopā sagatavotas **līdz 200 publikāciju gadā**, kas ir par 20 % vairāk nekā gadu iepriekš.

Lai sasniegtu jaunas mērķa grupas un stiprinātu savu tēlu, arī pārskata periodā Konkurences padome attīstīja komunikāciju digitālajā vidē, **gatavojot 12 podkāsta un video ierakstus par konkurenci**. Piemēram, izglītojošā video skaidrota konkurences neitralitāte, kā arī pirmās konstatētās neatbilstības konkurences

*Baltijas Konkurences iestāžu vadība tiekas Rīgā, lai pārspriestu aktuālos konkurences tiesību jautājumus Baltijas valstīs un diskutētu par savstarpējo sadarbību, kopīgiem projektiem un iespējamām izpētēm.*

neitralitātei publisku personu rīcībā. Video materiālos sagatavoti vēstījumi arī par aizliegtām vienošanām, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, pieņemtajām apvienošanām un negodīgu tirdzniecību. 2021. gadā KP ierakstījusi un publicējusi podkāstus par publisku personu iesaisti uzņēmējdarbībā, jauno Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likumu, mazumtirgotāju sadarbību ar piegādātājiem un pasūtītāju atbildību publiskajos iepirkumos.

Tāpat, lai modernizētu KP informācijas sistēmas, ir uzlabota iestādes vienotās tīmekļa vietnes platforma, t.sk. **integrēts virtuālais asistents**, kas palīdz klientiem gūt atbildes uz būtiskākajiem konkurences tiesību jautājumiem.

## Pašpārbaudes rīki

KP sagatavoja **vadlīnijas un pašnovērtējuma rīku** uzņēmējiem vertikālu vienošanos novērtēšanai, kā arī izstrādāja **karteļu signālsarakstu** Valsts ieņēmumu dienesta ekspertiem, ko izmantot ikdienas darbā ar uzņēmējiem. Tādējādi ir papildināti uzņēmējiem un iepirkumu rīkotājiem pieejamie un ērti lietojamie pašnovērtējuma rīki, kuri preventīvi ļauj novērtēt, vai uzņēmumu rīcībā nav saskatāmas aizliegtas darbības.

## Starptautiskā darbība

2021. gadā KP pārstāvi ir veicinājuši Latvijas atpazīstamību un stiprinājuši iestādes pozīcijas starptautiskajā vidē, **apmeklējot 43 starptautiskus pasākumus un 24 gadījumos uzstājoties ar prezentācijām vai runu**, t.sk. Baltijas Konkurences konferencē, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas, Starptautiskā Konkurences tīkla, Eiropas Konkurences tīkla, UNCTAD rīkotajos pasākumos.

2021. gadā KP organizēja divus starptautiskus pasākumus arī Rīgā – Baltijas valstu Konkurences iestāžu vadības darba tikšanos un Ukrainas delegācijas uzņemšanu un pieredzes apmaiņas pasākumu Konkurences padomē. ■



# KONKURENCES PADOMES PĀRVALDĪBA

Lai nodrošinātu veiksmīgu un konsekventu iestādes darbību, KP 2021. gadā pilnveidoja vairākus iekšējos procesus un izstrādāja attiecīgus iekšējos normatīvos aktus.

2020. – 2021. gadā tika izstrādāta **KP Cilvēkresursu vadības politika**, kuras mērķis ir nodrošināt efektīvu cilvēkresursu vadības praksi KP saskaņā ar tajā pastāvošajām korporatīvajām vērtībām, ētikas standartiem un ilgtermiņa interesēm, lai sekmīgi sasniegtu KP mērķus un realizētu tās stratēģiju. Politikas centrā ir darbinieks, kuru raksturo iestādes vērtības, kas veido organizācijas kultūru, nosaka darbinieku domāšanu un rīcību. KP vērtību integrācija iestādes ikdienas darbā palīdzēja nodrošināt KP plānveidīgu cilvēkresursu vadīšanu un noturēt personālu.

2021. gadā tika **pilnveidota KP atlīdzības un personāla motivācijas sistēma**, un piešķirtie papildlīdzekļi ļāva paaugstināt KP darbinieku amatalgas no 8 līdz 27 %. 2021. gadā atkal kļuva iespējams nodrošināt efektīvu jauno darbinieku mentorēšanas programmu, nodrošinot jauniem darbiniekiem mentorus un kvalitatīvu darba uzsākšanas procesu. Pandēmijas laikā KP spēja efektīvi pāriet uz attālinātas vai daļēji attālinātas strādāšanas modeli, kas veicināja darbinieku apmierinātību. Pēc 2021. gada decembrī veiktas personāla apmierinātības aptaujas rezultātiem, vidējais personāla apmierinātības rādītājs paaugstinājies par 23 %, bet KP darba devēja tēla rādītājs uzlabojies par 12 %.

Domājot par KP ilgspējīgu attīstību un efektīvu vadīšanu, 2021. gadā tika veikti **vadītāju komandas stiprināšanas un profesionālās izaugsmes pasākumi**: tika veikta vadītāju kompetenču novērtēšana, un, balstoties uz tās rezultātiem, tika izstrādāta ilgstoša vadītāju kompetenču attīstības programma, kas tika īstenota ar labāko speciālistu piesaisti un orientāciju uz praktisko zināšanu pielietošanu. Programmā bija trīs lieli bloki:

- ▶ KP stratēģijas, vērtību un kultūras iedzīvināšana;
- ▶ KP procesu pilnveidošana;
- ▶ KP vadītāju komandas attīstība.

Liela uzmanība tika veltīta arī vadītāju individuālajam darbam ar padotiem darbiniekiem – regulāras attīstības pārrunas, atgriezeniskās saites sniegšana, darbinieku individuālo attīstības plānu izstrāde, komunikācijas un sadarbības prasmju uzlabošana, kas palīdzēja noturēt personāla motivāciju un samazināt mainību.

Pilnveidojot personāla atlases procesu, tika **apstiprināts KP personāla atlases nolikums**.

Nodrošinot tiesisku un atklātu iestādes darbību, iestāde **pārskatīja un aktualizēja pārvaldības dokumentus**. Tika aktualizēts KP reglaments un Administratīvās nodaļas reglaments.

Ar mērķi uzlabot finanšu līdzekļu atbilstoša izlietojumu tika **izstrādāta jauna iepirkumu organizēšanas kārtība**. Sadarbībā ar Ekonomikas ministriju ieviests jauns budžeta plānošanas un atskaišu veidošanas rīks *Jedox*.

Nodrošinot iestādes darbības atbilstību **fizisko datu aizsardzības regulējumam**, kā arī ieviešot audita ieteikumus, tika izstrādātas fizisko personu datu apstrādes kārtība un KP personāla datu apstrādes kārtība.

KP ir pārskatīts nodarbinātajiem noteiktais **darba aizsardzības regulējums** un ir izstrādāta jauna KP darba aizsardzības instrukcija. Ievērojot epidemioloģisko situāciju valstī pandēmijas dēļ, KP ir noteikusi attālinātā darba režīmu un veikusi attiecīgu attālinātā darba režīma risku novērtējumu. Nodarbinātajiem zināšanai ir izstrādāti speciāli COVID piesardzības noteikumi.

2021. gadā KP stiprināja kapacitāti izmeklēšanas jomā, iepērkot **jaunu elektronisko pierādījumu ievākšanas, apstrādāšanas un analizēšanas programmatūru un aprīkojumu**, tādējādi uzsākot iestādes tehniskā nodrošinājuma uzlabošanu, kas paredzēts konkurences tiesību pārkāpumu efektīvākai izmeklēšanai.

Pārskata gadā, Konkurences likuma piemērošanas pilnveidošanas nolūkā veicināta sadarbība ar citām institūcijām, kuru rīcībā ir KP izpētes lietu procesa dažādās nozarēs veikšanai nepieciešamie dati. Tika noslēgti **sadarbības līgumi par operatīvu datu iegūšanu** ar LMT, CSDD, Zemesgrāmatu.

Gada laikā KP darbinieki **apmeklēja 63 ārējo lektoru vadītas apmācības**, tādējādi ceļot personāla profesionālo kompetenci, piedaloties konferencēs, starptautiskos forumos, Valsts administrācijas skolas rīkotajosursos un citu profesionāļu apmācībās un prasmju treniņos.

Lai nodrošinātu labās prakses apmaiņu organizācijā un nodrošinātu institucionālo atmiņu, 2021. gadā KP aizvadīti **divi iekšējie mācību pasākumi** par inspekciju organizēšanu un procesuālo darbību īpatnībām konkurences tiesību piemērošanā. ■

# KONKURENCES PADOMES DARBĪBAS REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

2021. gadā KP kopumā ir sasniegusi plānotos rezultātos rādītājus, kas iestādei noteikti budžeta apakšprogrammā "Konkurences politikas ieviešana".

Vairākās rezultatīvo rādītāju pozīcijās, t.sk. attiecībā uz pārkāpuma lietu izmeklēšanu, izpēti pasākumiem konkurences neitralitātes nodrošināšanai, izvērtēto tirgus dalībnieku plānoto apvienošanas ietekmi uz konkurences vidi, veiktajām padziļinātājām inspekcijās iegūto datu analizēm, atzinumu un priekšlikumu sniegšanu, sabiedrības izglītošanu un starptautisko sadarbību, plānotā vērtība ir pārsniegta.

Rādītāja nosaukums / Pasākuma nosaukums	Plānotā vērtība	Izpilde
<b>Veikti preventijas pasākumi un iespējamo pārkāpuma lietu izmeklēšana, tirgu izpēte.</b> <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	25	30
t.sk. augstas prioritātes tirgu izpēti prioritārās jomas - būvniecība, transports, digitālie finanšu pakalpojumi, farmācija, publiskie iepirkumi, mazumtirgotāju un pārtikas piegādātāju attiecība. <i>Pasākumu skaits ar augsto prioritāti</i>	10	10
t.sk. izpēti pasākumi (lietas un uzraudzības) konkurences neitralitātes nodrošināšanai. <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	4	6
t.sk. uzraudzības pasākumi godīgas tirdzniecības prakses lauksaimniecības un pārtikas produktu piegādes ķēdē nodrošināšanai. <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	2	2
<b>Izvērtēta tirgus dalībnieku plānoto apvienošanās un vienošanos seku ietekme uz konkurējošo vidi.</b> <i>Lietu skaits/augstās prioritātes lietu skaits</i>	16	22
t.sk. veiktas padziļinātas izpēti apvienošanās lietās. <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	6	2
<b>Veiktas padziļinātas inspekcijās iegūto datu (e-pierādījumu) analīzes.</b> <i>Skaits (aprēķināms reizi gadā)</i>	8	16
<b>Novērti ierobežojumi no publisko personu darbības (sasniegtā pozitīva rezultāta īpatsvars pret visu veikto pasākumu skaitu).</b> <i>Procentuāli (aprēķināms reizi gadā)</i>	22 %	24 %
<b>Pabeigts administratīvais process tiesā un spēkā atstāto iestādes lēmumu īpatsvars.</b> <i>Procentuāli (aprēķināms reizi gadā)</i>	82 %	83 %
<b>Panākts sabiedrības partneru atbalsts konkurences ideju popularizēšanā un nodrošināta mērķauditoriju aptveramība (sniegti skaidrojumi, atzinumi, priekšlikumi, nodrošināta normatīvo aktu un vadlīniju izstrāde).</b> <i>Dokumentu skaits</i>	200	283
<b>Īstenoti informēšanas pasākumi godīgas tirdzniecības prakses lauksaimniecības un pārtikas produktu piegādes ķēdē nodrošināšanai.</b> <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	6	7
<b>Uzņēmēju pozitīvs vērtējums par KP darbību (aptaujā sniegto atbildžu uz attiecīgo jautājumu "pozitīvi" un "drīzāk pozitīvi" īpatsvars %).</b> <i>Procentuāli (aprēķināms reizi divos gados)</i>	85 %	2021. gadā netika rēķināts
<b>Stiprināta KP loma un atpazīstamība starptautiskā vidē (publikāciju un pasākumu skaits ar uzstāšanos).</b> <i>Pasākumu kopējais skaits</i>	45	52
<b>Darbinieku mainība (aizgājušo darbinieku skaits pret kopējo strādājošo skaitu).</b> <i>Procentuāli (aprēķināms reizi gadā)</i>	20 %	10 %
<b>Darbinieku lojalitāte (darbinieku īpatsvars %, kuri aptaujā atbildējuši, ka turpinās tiesiskās attiecības ar iestādi turpmākos divus gadus).</b> <i>Procentuāli (aprēķināms reizi gadā)</i>	85 %	84 %
<b>Sabiedrības ieguvums no KP darbības</b>	> 23	26

# KONKURENCES PADOMEI PIEŠKIRTAIS FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

Ar savu darbību iestāde īsteno budžeta programmas "Godīgas konkurences nodrošināšana, iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzība" (26.00.00) apakšprogrammu "Konkurences politikas ieviešana" (26.02.00). Pārskata gada beigās plānotie finanšu resursi (kopā) ir 2 007 401 eiro; to izpilde – 1 946 106 eiro. Salīdzinot ar gada sākumā iestādes darbībai plānotajiem līdzekļiem, starpība (pārdalītie līdzekļi) ir 135 738 eiro. 2021. gadā KP apguva 96,95 % no iestādei paredzētā finansējuma.

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			plāns	faktiskā izpilde
<b>1.</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>1 289 490</b>	<b>2 007 401</b>	<b>1 946 106</b>
1.1.	dotācijas	1 289 490	2 007 401	1 946 106
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>1 289 490</b>	<b>2 007 401</b>	<b>1 946 106</b>
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 276 842	1 911 976	1 862 897
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 276 842	1 911 976	1 862 897
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbībā			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	12 648	95 425	83 209

# KONKURENCES PADOMES PRIORITĀRIE UZDEVUMI 2022. GADĀ

2022. gads ir pēdējais KP trīs gadu (2020. – 2022.) darbības stratēģijas izpildes gads, un viens no šī gada prioritārajiem uzdevumiem būs izstrādāt jaunu darbības stratēģiju neatkarīgas iestādes statusā.

Šogad KP turpinās darboties trijos līdz šim definētajos pamatvirzienos:

1. būtisku **konkurences pārkāpumu un tirgus kropļojumu atklāšana un novēršana**, kā arī tirgus koncentrācijas nelabvēlīgas ietekmes nepieļaušana;
2. KP **kapacitātes stiprināšana un izaugsmes**;
3. nozares dalībnieku un publisko personu **izpratnes par brīvu un godīgu konkurenci veicināšana**, konkurences politikas un kultūras veidošana nacionālā un starptautiskā līmenī.

Atbilstīgi stratēģijā minētajiem darbības virzieniem KP 2022. gadam ir izvirzījuši vairākus būtiskus uzdevumus.

## 1. Būtiskāko konkurences pārkāpumu atklāšana un novēršana

Pēc KP prakses un sabiedriskās domas aptaujas rezultātiem Latvijā konkurences jomā ir divas būtiskas problēmas: aizliegtas vienošanās un valsts un pašvaldību jeb publisku personu radīti konkurences kropļojumi, kas nereti izpaužas kā nevienlīdzīgu konkurences apstākļu radīšana, uzņēmēju diskriminācija vai izstumšana no tirgus.

KP nesaudzīgi **vērsīsies pret smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem** publiskajos iepirkumos dažādās nozarēs ar lielu ietekmi uz tautsaimniecību, tajā skaitā turpinās 2021. gadā uzsāktās lietu izpēti.

Tāpat iestāde būtiskus resursus veltīs **publisku personu uzraudzībai**, kas ir īpaši aktuāla KP dienaskārtībā kopš 2020. gada, kad spēkā stājās grozījumi Konkurences likumā, kas sniedza iestādei plašākas pilnvaras vērsties pret publisku personu radītiem konkurences kropļojumiem. Konkurences neitralitātes pārkāpumu novēršanā būtiski ir nodrošināt tūlītējas publiskas personas rīcības izmaiņas, kas sniedz arī tūlītējus ieguvumus sabiedrībai, tāpēc KP kā visefektīvāko rīku iespējamo pārkāpumu novēršanai plāno izmantot pārrunu procedūras. Taču vienlaikus KP 2022. gadā nevirīsies lietās piemērot arī naudas sodus, ja publiskas personas nevēlēsies mainīt rīcību, kas deformē godīgu konkurenci. Konsultatīvos nolūkos KP ir uzsākusi un turpinās veidot apkopojumus sektoru vai nozaru griezumā, akcentējot būtiskākos secinājumus un problēmjautājumus, kas izriet no iestādes

atzinumiem par valsts un pašvaldību veiktajiem līdzdalības pārvērtējumiem kapitālsabiedrībās, par publisku personu iesaisti dažādās tirgos, piemēram, veselības, sabiedriskā transporta, namu apsaimniekošanas jomās u.c. jomās.

Lai laikus identificētu barjeras brīvai un godīgai konkurencei, KP plāno **fokusēties uz nozarēm ar būtisku ietekmi tautsaimniecībā**, kā arī tirgiem, kuros notiek strauja attīstība vai tiek ieviestas inovācijas, tajā skaitā iestāde pievērsīs uzmanību konkurences apstākļiem tirdzniecības jomā, ņemot vērā izmaiņas šajā jomā, jaunā Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likuma uzraudzībai un nepieciešamībai par to izglītot pārtikas preču piegādes ķēdes tirgus dalībniekus, tāpat uzmanība tiks pievērsta apdrošināšanas un finanšu tirgiem, ņemot vērā iepriekš veiktās uzraudzības un saņemtos signālus no tirgus dalībniekiem un sektora uzraugiem, kā arī KP s redzeslokā būs digitālās platformas un to ietekme uz to klientiem un konkurentiem.

Nepietiekami efektīvi funkcionējošos tirgos **KP uzraudzīs un vērsīsies** pret dominējošo uzņēmumu tirgus varas ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumiem un novērsīs konkurencei kaitīgu tirgus koncentrācijas. Tāpat līdzdarbosies nepamatotu konkurences ierobežojumu identificēšanā un izskaušanā likumos un citos normatīvajos aktos, kā arī konkurences tiesību normatīvā regulējuma pilnveides procesā. Joprojām saglabāsies aktualitāte izvērtēt COVID-19 noteiktos uzņēmējdarbības ierobežojumus un piemērotos atbalsta mehānismus, sniedzot viedokli par valsts radītiem nepamatoti ierobežojumiem uzņēmējdarbībai.

## 2. Konkurences padomes kā neatkarīgas iestādes stiprināšana

Lai maksimāli efektīvi un kvalitatīvi nodrošinātu iespējamo pārkāpumu atklāšanu un konkurences veicināšanu visos tautsaimniecības sektoros, KP ir nepieciešams nepārtraukti attīstīties un stiprināt iestādes kapacitāti atbilstoši mūsdienu aktualitātēm.

2022. gadā, **iedzīvinot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2019/1/ES jeb t.s. "ECN+ direktīvu"**, kas paredz KP nepieciešamās neatkarības garantijas, resursus un izpildes pilnvaras efektīvai konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanai un prevencijai, ir plānots stiprināt iestādes kapacitāti cīņā ar būtiskākajiem konkurences kropļojumiem – uzņēmēju iesaisti



kartelos, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, negodīgu tirdzniecības praksi, kā arī valsts un pašvaldību radītiem konkurences kropļojumiem, kas kavē ekonomiskās vides attīstību Latvijā.

Grozījumus Konkurences likumā, kuru mērķis ir pārņemt direktīvas normas, 2021. gada 14. decembrī apstiprināja Ministru kabinets, un pašlaik likumprojekts iesniegts izskatīšanai Saeimā. Likumprojekts paredz ES dalībvalstu līmenī harmonizēt konkurences uzraudzības iestāžu pilnvaras efektīvai konkurences noteikumu pārkāpumu izmeklēšanai un atklāšanai. Tajā skaitā paredzēts, ka mainīsies iestādes statuss, tai kļūstot par neatkarīgu iestādi Ministru kabineta pārraudzībā, tāpat grozījumi pozitīvi ietekmēs iestādes izmeklēšanas procesus un lēmumu pieņemšanu, tā starpā likumprojekts paredz pārskatīt tirgus dalībniekam piemērojamos naudas sodus, nosakot izmaiņas piemērojamā maksimālā naudas soda sliekšņos un to aprēķināšanas kārtībā.

Iestādes viena no būtiskākajām 2022. gada prioritātēm ir **likumdošanas izmaiņas kvalitatīvi ieviest arī iestādes iekšējos procesos** un skaidrot tās tirgus dalībniekiem, lai no likuma izmaiņām iegūtu uzņēmējdarbības vide kopumā.

Tāpat 2022. gadā ir iecerēts **stiprināt iestādes informācijas tehnoloģiju kapacitāti**, izveidojot IT laboratoriju un apmācot darbiniekus pielietot modernāko IT tehnisko aprīkojumu efektīvākai elektronisko pierādījumu iegūšanai un apstrādei, īpašu uzmanību veltot automatizēta karteļu skrīninga rīka izstrādei. Papildus plānota arī **iestādes ekonomiskās analīzes kapacitātes stiprināšana**, kas nodrošinās padziļinātāku un ekonomiski precīzāku izpēti apvienošanās lietās, tirgu uzraudzību veikšanā un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas lietās u.c., pievēršot papildus uzmanību ietekmes uz konkurenci ekonomiskajam novērtējumam.

### 3. Efektīva konkurences kultūras veidošana Latvijas tautsaimniecības interesēs

Lai uzņēmēji izprastu ieguvumus no godīgas un brīvas konkurences un arī rīkotos godprātīgi, KP nepieciešams īstenot plašas komunikācijas aktivitātes kā nacionālajā līmenī, tā starptautiskajā vidē.

KP tirgus dalībnieku izglītošanu par godīgu konkurenci ir definējusi kā vienu no iestādes galvenajām prioritātēm, tāpēc 2022. gadā KP turpinās **aktīvu tirgus dalībnieku izglītošanu**, organizējot seminārus, vebinārus un konsultācijas. Vienlaikus mazāk nozīmīgu pārkāpumu gadījumā tirgus dalībniekus **brīdinās un izglītīs, izmantojot “Konsultē vispirms” principu**, nevis sodīšanu ar bargiem naudas sodiem. Iestāde turpinās attīstīt rīkus, kas mudina uzņēmējus un publiskas personas pašiem kontrolēt savu rīcību un līdzdarboties konkurences pārkāpumu novēršanā, piemēram, **izstrādājot ērti lietojamus pašnovērtējuma rīkus**, t.sk. iecerēts uzsākt uzņēmējiem paredzēta digitāla apvienošanās ziņojuma iesniegšanas rīka izstrādi.

Lai iepazītos un apmainītos ar labāko konkurences tiesību ekspertu pieredzi konkurences uzraudzībā un konkurences kultūras veidošanā, kā arī to pārņemtu Latvijas praksē, 2022. gadā KP **plāno organizēt Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) konkurences tiesību ekspertu darbgrupas semināru un Baltijas Konkurences iestāžu konferenci.** ■

## SAZIŅA AR KONKURENCES PADOMI

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010

tālr. 67282865

e-pasts: [pasts@kp.gov.lv](mailto:pasts@kp.gov.lv)

[www.kp.gov.lv](http://www.kp.gov.lv)



Konkurences padome

